

Jednolity Obszar Płatności w Euro- SEPA

Wpływ zmian na rynku płatności na podmioty prowadzące działalność gospodarczą

Dr hab. Remigiusz W. Kaszubski- Koordynator Krajowy Programu SEPA w Polsce
Dominika Duziak- Z-ca Koordynatora Krajowego Programu SEPA w Polsce

Związek Banków Polskich
00-380, Warszawa
Kruczkowskiego 8
Tel.(022) 486-81-80
Fax.(022) 486-81-00

www.sepapolska.pl, www.zbp.pl

Informacje zawarte w tym dokumencie mogą być wykorzystywane przez banki jako podstawa do przygotowywania różnego rodzaju dokumentów dostosowanych do indywidualnych potrzeb zainteresowanych stron.

*Niniejszy dokument zawiera informacje nie stanowiące wykładni prawa.
Możliwość redystrybucji po podaniu źródła.*

Zawartość

Informacje ogólne na temat Jednolitego Obszaru Płatności- SEPA.....	4
1. Co to jest SEPA?.....	4
2. SEPA to Jednolity Obszar Płatności w Euro.....	6
Dlaczego dotyczy Polski, skoro nie znajdujemy się jeszcze w Strefie Euro i naszą walutą pozostaje polski złoty?.....	6
3. Co to są instrumenty płatnicze SEPA?	7
4. Co to jest polecenie przelewu SEPA?	8
5. Jak wygląda zlecenie przelewu SEPA?	10
6. Kto może dokonać przelewu SEPA?	12
7. Czy polecenie przelewu SEPA można wykonać tylko z konta walutowego?	12
8. Czy odbiorca płatności musi pochodzić ze Strefy Euro?.....	12
9. Czy, jeśli odbiorca nie pochodzi ze strefy Euro, musi mieć konto walutowe?	13
10. Czy przelew SEPA wymaga posługiwania się specjalnymi numerami kont?	13
11. Ile kosztuje przelew SEPA?.....	13
SEPA nie zakłada jednak bezpośrednio ingerencji w ceny płatności SEPA.....	13
12. Ile czasu trwa przelew SEPA?	14
13. Które banki oferują usługę polecenia przelewu SEPA?	14
14. Jakie są korzyści stosowania instrumentu polecenia przelewu SEPA?	15
15. Co to jest polecenie zapłaty SEPA?.....	15
16. Kiedy klienci uzyskają możliwość płacenia regulowania należności za pomocą polecenia zapłaty SEPA?	17
17. Co to jest karta płatnicza SEPA?.....	18
18. Czym różni się karta płatnicza SEPA od tych kart, które są w obiegu teraz i jakie są korzyści wynikające z korzystania z kart SEPA?	20
19. Czy SEPA zmienia coś dla Polaków posługujących się kartami za granicą?	21
20. Czy SEPA obniży koszty międzynarodowych płatności?.....	21
21. Czy wprowadzenie zasad SEPA nie spowoduje podwyższenia opłat za usługi bankowe?	21
22. Co to jest Dyrektywa o Usługach Płatniczych?	22
23. Dlaczego Komisja Europejska przygotowała projekt Dyrektywy?	22
24. Jakie są główne cele Dyrektywy?	23

25. Co łączy Dyrektywę o Usługach Płatniczych z Programem Jednolitego Obszaru Płatności w Euro- SEPA?	24
26. Dlaczego przyjęcie Dyrektywy jest tak ważne dla SEPA?	25
27. Jakie są różnice pomiędzy Dyrektywą a SEPA?	25
28. Jaki jest zakres Dyrektywy o Usługach Płatniczych?	26
29. Co to jest usługa płatnicza?.....	26
30. Jakie usługi nie są objęte Dyrektywą?	27
31. Czy Dyrektywa dotyczy tylko płatności wykonywanych w Euro?	29
32. Kto to jest użytkownik usług płatniczych i dostawca usług płatniczych?.....	29
33. Jaki jest zakres terytorialny Dyrektywy? Co w przypadku płatności dokonywanych na rzecz odbiorców spoza UE, lub otrzymywanych od płatników spoza UE?	30
34. Jakie obowiązki informacyjne w odniesieniu do usług płatniczych wprowadza Dyrektywa o Usługach Płatniczych?.....	31
35. Jakie są obowiązki użytkownika usług płatniczych związane z instrumentami płatniczymi? 43	
36. Jakie są obowiązki dostawcy usług płatniczych związane z instrumentami płatniczymi? 43	
37. Detaliści.....	50
38. Małe i średnie przedsiębiorstwa	52
39. Duże firmy	54
40. Jak przygotować się do odbioru i wysyłania przelewów SEPA?.....	61
Gdzie można uzyskać więcej informacji na temat SEPA oraz PSD?	62

Informacje ogólne na temat Jednolitego Obszaru Płatności- SEPA

1.Co to jest SEPA?

SEPA (ang.: **Single Euro Payments Area**) to paneuropejski program budowy Jednolitego Obszaru Płatności w Euro.

Program SEPA ma na celu stworzenie jednolitego rynku usług płatniczych, gdzie konsumenci i przedsiębiorcy będą mogli dokonywać płatności w sposób tak łatwy, szybki, bezpieczny i tani jak obecnie swoich krajach.

Prace nad wizją SEPA zapoczątkowane zostały jeszcze w latach 90-tych XX wieku przez Komisję Europejską, która widząc niedomagania obszaru płatności, rozpoczęła motywowanie banków do usprawniania instrumentów płatniczych.

Prace nad kształtem SEPA prowadzą głównie banki, które reprezentuje na szczeblu międzynarodowym Europejska Rada ds. Płatności (ang.: European Payments Council- EPC). EPC opracowała kształt nowych instrumentów płatniczych SEPA opierając się na dobrych praktykach, które istnieją w państwach członkowskich, oraz na wspólnych zasadach i standardach, które umożliwiają współdziałanie systemów bankowych w całej Unii Europejskiej.

SEPA ma również ogromne poparcie Europejskiego Banku Centralnego, który wspiera proces przemian i dążenia do realizacji jednego z głównych celów Unii Europejskiej- wspólnego, dynamicznego otwartego rynku, na którym pieniądź przepływać może szybko i bezpiecznie, stymulując wzrost gospodarczy.

Głównymi realizatorami wizji SEPA są banki. To banki muszą przekształcić i dostosować swoje systemy do nowych, wspólnych standardów technicznych oraz uruchomić instrumenty płatnicze SEPA.

Jednolity Obszar Płatności w Euro, obejmuje wszystkie państwa Unii Europejskiej (27 państw członkowskich) oraz Islandię, Norwegię, Liechtenstein i Szwajcarię (łącznie 31 państw Europy).

Od 2008 roku obok krajowych systemów funkcjonować będą trzy instrumenty płatnicze SEPA (polecenie zapłaty, polecenie przelewu oraz karty), a do końca 2010 ma zostać osiągnięta pełna migracja. Po planowanej wymianie czysto krajowe, wewnętrzne instrumenty przestaną istnieć.

28 stycznia 2008 r. wystartował System Polecenia Przelewu SEPA, którego uczestnikami są banki z całej Europy, które dostosowały się do zasad wykonywania przelewów SEPA.

Od 1 stycznia 2008 r. rozpoczyna się okres przejściowy przeznaczony dla dostosowywania kart płatniczych do zasad SEPA. Po jego zakończeniu, 31 grudnia 2010 r. wszystkie karty płatnicze będą musiały być zgodne z SEPA.

Polecenie Zapłaty SEPA wymaga dla wdrożenia dostosowania prawa krajowego do Dyrektywy o Usługach Płatniczych i nie zostanie uruchomione przed 2009 r.

Implementacja SEPA prowadzona będzie przez narodowe banki centralne, związki banków, banki, systemy kartowe oraz władze publiczne każdym kraju Strefy Euro. Rolą EPC będzie zarządzanie i koordynowanie tego procesu, opracowywanie systemów, schematów, ram, ustanawianie dalszych zasad i standardów, komunikowanie się ze stronami tego procesu oraz wspieranie i monitorowanie postępu prac.

2. SEPA to Jednolity Obszar Płatności w Euro.

Dlaczego dotyczy Polski, skoro nie znajdujemy się jeszcze w Strefie Euro i naszą walutą pozostaje polski złoty?

Polska, przystępując do Unii Europejskiej, zobowiązała się do przyjęcia Euro jako wspólnej waluty, oraz do dostosowania zasad i prawa związanego m.in. z płatnościami, do standardów unijnych. Faktycznie, nacisk na wdrożenie SEPA spoczywa obecnie głównie na państwach, w których środkiem płatniczym jest Euro i do krajów takich, jak Polska, nie wszystkie obowiązki i aspekty SEPA mają obecnie zastosowanie. Jednak polski sektor bankowy podjął decyzję o przystosowaniu do zasad SEPA biorąc pod uwagę przede wszystkim poniższe argumenty:

→ Ważnym motorem wdrożenia SEPA w Polsce jest Dyrektywa o Usługach Płatniczych, która dotyczy wszystkich Państw Unii Europejskiej oraz wszystkich walut krajowych. Dyrektywa stanowi ramy prawne dla SEPA i, jako akt prawa wspólnotowego, zostanie inkorporowana do ustawodawstwa polskiego.

→ Co raz więcej obywateli korzysta z handlu elektronicznego- nie obawiamy się nabywania produktów za pośrednictwem np. serwisów aukcyjnych od sprzedawców z zagranicy. SEPA sprawi, że nasza płatność będzie jeszcze bardziej bezpieczna, pewna, dotrze w określonym, nie długim czasie do odbiorcy, a jej koszty zostaną, dzięki zwiększonej efektywności systemów bankowych, obniżone.

→ Nawet pobieżna analiza obrotów gospodarczych przedsiębiorców polskich, którzy, korzystając ze wspólnotowych swobód przepływu usług, osób, towarów i kapitału, przekraczają codziennie, w sposób rzeczywisty lub wirtualny, granice Unii Europejskiej. Szacuje się, że około 2/3 zagranicznego obrotu handlowego polskich przedsiębiorców to obrót transgraniczny, z krajami Unii Europejskiej, przy czym walutą transakcji jest coraz częściej Euro.

→ Wzrasta również mobilność społeczeństwa polskiego, o czym świadczy np. liczba Polaków emigrujących w celach zarobkowych, czy liczba studentów podejmujących studia za granicą w ramach unijnych systemów wymiany naukowej, takich jak Programy Socrates- Erasmus. Banki szukają już kanałów i budują usługi, dzięki którym dotrzeć mogą do tych klientów. Tej grupie polskiego społeczeństwa należy zapewnić dostęp do wygodnych, prostych i tanich usług bankowych zarówno krajowych, jak i transgranicznych.

Według NBP Polacy pracujący w Unii Europejskiej przestali do Polski tylko w 2006 r. około 6,5 miliarda euro.

→ Euro funkcjonuje również w Polskich transakcjach krajowych- istnieje możliwość wypłaty Euro z bankomatu lub też zapłaty w punkcie sprzedaży.

SEPA jest programem o charakterze rozwojowym i przyszłościowym. Ponieważ koncentruje się na instrumentach elektronicznych oraz umożliwia i wspiera innowacje technologiczne, stanowi szansę dla rozwoju w Polsce e- gospodarki oraz e- administracji. SEPA promuje obrót bezgotówkowy, co zgodne jest ze strategią rozwoju polskiego systemu płatniczego, oraz podejmowanymi przez m.in. Związek Banków Polskich, Narodowy Bank Polski oraz inne zainteresowane podmioty, inicjatywami na rzecz modernizacji systemu płatniczego.

3. Co to są instrumenty płatnicze SEPA?

Najważniejszymi elementami SEPA są trzy „nowe” instrumenty płatnicze:

- **polecenie przelewu SEPA** (ang.: SEPA Credit Transfer- SCT)
- **polecenie zapłaty SEPA** (ang.: SEPA Direct Debit- SDD)
- **karty płatnicze SEPA.**

Kształt i zasady funkcjonowania tych są w pewnej mierze podobne do ich krajowych odpowiedników.

Europejska Rada ds. Płatności stworzyła dla paneuropejskiego polecenia przelewu oraz dla paneuropejskiego polecenia zapłaty nowe schematy, oparte o wspólne standardy, zasady i dobre praktyki, funkcjonujące w różnych państwach europejskich. System polecenia przelewu SEPA oraz System polecenia zapłaty SEPA funkcjonować będzie równolegle z krajowymi systemami aż do momentu, gdy wszystkie płatności przejdą na nowe zasady. W przypadku Polski nastąpi to po wejściu do Strefy Euro.

W przypadku kart płatniczych przyjęto pozycję zastępowania istniejących systemów i kart nowymi, paneuropejskimi odpowiednikami, które zagwarantują bezpieczeństwo, efektywność, jak najszerszą akceptację oraz niskie koszty.

Podstawową cechą instrumentów płatniczych SEPA jest:

- waluta transakcji: **Euro** (nie ważne jest, w jakiej walucie prowadzony jest rachunek bankowy)
- **bezgotówkowe**
- **oparte o wspólne standardy:**
 - polecenie przelewu i polecenie zapłaty: XML
 - karty płatnicze: EMV (chip)
- **bezpieczne**
- **efektywne**
- **elastyczne i przyszłościowe**

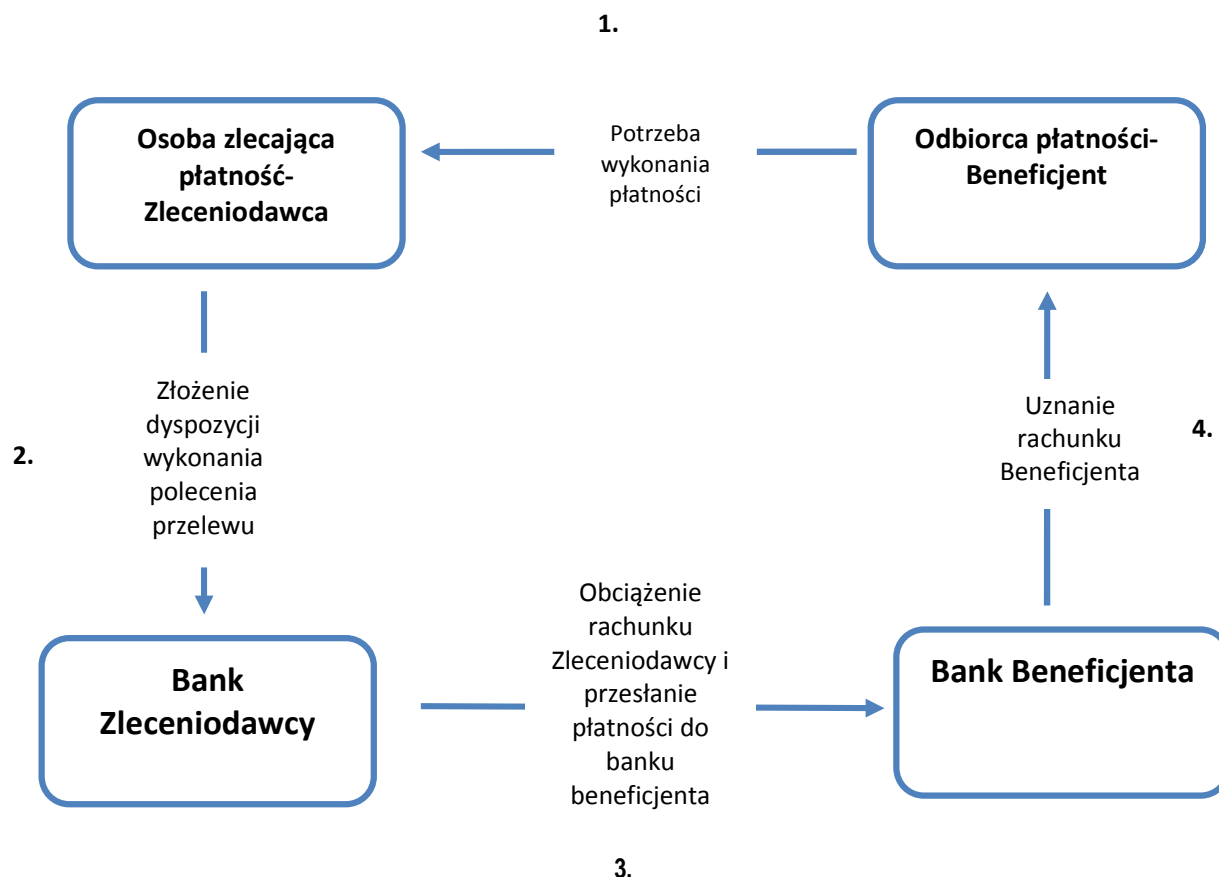
4. Co to jest polecenie przelewu SEPA?

System *SEPA Credit Transfer* jest międzybankowym systemem płatności skonstruowanym dla poleceń przelewu w Euro.

Polecenie przelewu (ang. credit transfer), zarówno w polskim, jak i europejskim systemie bankowym, jest jedną z najczęściej wykorzystywanych form płatności bezgotówkowych.

Generalnie rzecz ujmując, jest to płatność inicjowana przez klienta w banku, w którym posiada on rachunek.

Uproszczony schemat polecenia przelewu przedstawia rysunek poniżej:

Polecenie przelewu SEPA funkcjonuje w oparciu o czterostronny model, co oznacza, że **płatnik (zleceniodawca)** wypełnia **dyspozycję przelewu** i przekazuje ją **do banku zleceniodawcy** w formie uzgodnionej z bankiem. Bank zleceniodawcy sprawdza dyspozycję, po czym odrzuca błędną, a poprawną wykonuje- wówczas rachunek zleceniodawcy zostaje obciążony, a przelew skierowany jest do rozliczenia (m.in. do Krajowej Izby Rozliczeniowej SA). Po rozliczeniu transakcji system rozliczeniowy przesyła informacje o przelewie do banku beneficjenta, który uznaje rachunek beneficjenta kwotą podaną w dyspozycji.

System polecenia przelewu SEPA pozostawia miejsce dla konkurencji banków, w szczególności poprzez możliwość dostarczania dodatkowych usług opcjonalnych

(ang.: *Additional Optional Services*), wprowadzania innowacji technologicznych i dalszego rozwoju produktów, tak, aby odzwierciedlały potrzeby rynkowe.

Walutą transakcji jest Euro, natomiast **waluta rachunku jest obojętna**, a zatem może nią być waluta każdego z Państw Członkowskich UE. Rachunek musi istnieć w banku, który ma siedzibę w jednym z Państw SEPA i musi być Uczestnikiem Systemu Płatności SEPA. Przy zleceniu płatności **obowiązkowe jest podanie identyfikatorów IBAN i BIC**.

Zasadą, usankcjonowaną również przez Dyrektywę o Usługach Płatniczych, jest, że bank dokonuje **transferu pełnej kwoty** na rachunek beneficjenta. Potrącenie z kwoty transferu jest możliwe, jeżeli pozwala na to umowa zawarta pomiędzy beneficjentem a jego bankiem. Generalnie brak jest limitu wartości transferu (jednak banki wysyłające mogą wprowadzić swoje własne limity, banki otrzymujące akceptują płatności niezależnie od wartości).

Maksymalny czas realizacji transakcji to 3 dni robocze¹ (jest to maksymalny, nieprzekraczalny limit czasowy dla podstawowego instrumentu polecenia przelewu). Dyrektywa o usługach płatniczych sankcjonuje również tę zasadę, przy czym od 2012 r. obowiązywać będzie zasada „D+1”, w myśl której zlecenie przelewu będzie musiało zostać zrealizowane przez bank najpóźniej do końca następnego dnia roboczego po złożeniu dyspozycji polecenia przelewu.

5. Jak wygląda zlecenie przelewu SEPA?

Przede wszystkim warto mieć na uwadze, że ogólnie- na szczeblu ogólnoeuropejskim- ustalone zostały pewne podstawowe zasady i standardy przelewu SEPA, dotyczące w głównej mierze przestrzeni współpracy pomiędzy bankami. Natomiast kwestie relacji pomiędzy klientem a bankiem pozostawiono do stanowienia samym bankom. Jednak

¹ Zasada ta traktuje o maksymalnym cyklu rozliczeniowym, podczas gdy w wielu Państwach SEPA- w tym również w Polsce, czas realizacji transakcji jest już krótszy.

oczywiście zachowane być muszą pewne zasady, które, jeżeli je spełnimy, pozwolą na oszczędność i czasu i pieniędzy.

I tak banki, które oferują polecenie przelewu SEPA mogą je różnie nazywać. Może być np. po prostu nazwane przelew SEPA, przelew w Euro, przelew zagraniczny. Ponieważ w dalszym ciągu jeszcze funkcjonują przelewy transgraniczne w euro wykonywane na innych niż SEPA zasadach- zawsze trzeba się upewnić, czy właśnie przelew SEPA wybieramy.

Aby wykonać przelew SEPA, musimy złożyć w banku dyspozycję zlecenia przelewu (w uzgodnionej z bankiem formie, ustnie, na papierze lub za pośrednictwem bankowości elektronicznej).

Składając dyspozycję należy podać:

- prawidłowy numer rachunku odbiorcy w tzw. formacie IBAN. Informacja o poprawnej strukturze rachunku powinna być komunikowana przez bank beneficjenta.
- kod BIC banku odbiorcy. Kod BIC to kod składający się z 8 lub 11 znaków, który podają banki również na stronach internetowych.

Kody IBAN i BIC usprawniają proces transferowania funduszy i bank może przetwarzać transakcje automatycznie, szybko, oraz oczywiście taniej, co bezpośrednio przekłada się na opłaty, które z tytułu przelewu ponosi klient.

- Warunkiem wykonania przelewu SEPA jest wybór odpowiedniej klauzuli kosztowej- tzw. **klauzuli „SHA”** (co oznacza, że koszty przelewu dzielone są pomiędzy zleceniodawcę i beneficjenta płatności). **Tylko przelew zawierający taką klauzulę będzie zrealizowany w standardzie SEPA i tylko wówczas opłata za ten przelew może być niższa.**

6. Kto może dokonać przelewu SEPA?

Przelewu SEPA dokonać może każda osoba posiadająca rachunek w banku, który to przystąpił do Systemu Polecenia Przelewu SEPA. O tym, czy dany bank przystąpił do SEPA, można dowiedzieć się od samego banku, lub też za pośrednictwem strony internetowej SEPA Polska www.sepapolska.pl.

7. Czy polecenie przelewu SEPA można wykonać tylko z konta walutowego?

Nie, waluta rachunku jest tu obojętna. Jeżeli rachunek prowadzony jest w złotych, bank zastosuje przeliczenie waluty stosownie do kursów, które podawane są na stronach banku.

Rachunek prowadzony może być zatem w dowolnej wymiennej walucie.

Przeliczenie waluty, tzw. przewalutowanie, nie wpływa na czas wykonania transakcji, łączy się natomiast z dodatkowym kosztem.

8. Czy odbiorca płatności musi pochodzić ze Strefy Euro?

Nie, SEPA obejmuje obszar praktycznie całej Europy, włączając kraje w których walutą jest Euro i kraje takie jak Polska, Czechy, czy Wielka Brytania, posiadające własne waluty.

9. Czy, jeśli odbiorca nie pochodzi ze strefy Euro, musi mieć konto walutowe?

Nie, waluta rachunku jest zupełnie obojętna. Jeżeli rachunek prowadzony jest w złotych, przy wykonywaniu przelewu bank dokona konwersji waluty na Euro.

10. Czy przelew SEPA wymaga posługiwania się specjalnymi numerami kont?

Tak, przy wypełnianiu zlecenia przelewu musimy podać numer rachunku bankowego w formacie IBAN, który uznany został za standard w ramach SEPA. Ponadto, wpisać musimy kod BIC (patrz: pytanie 5)

11. Ile kosztuje przelew SEPA?

W założeniach, jednym z celów budowy programu SEPA było właśnie obniżenie opłat poprzez usprawnienie procesu przetwarzania transakcji. Dlatego też przewidywać można, że te opłaty ulegną redukcji. Zależy to jednak od polityki cenowej przyjętej przez poszczególne banki, dlatego warto monitorować komunikaty dotyczące tabel opłat i prowizji i wybierać bank, który proponuje swoim klientom atrakcyjne koszty.

Trzeba też pamiętać, że SEPA wprowadza znaczne zwiększenie konkurencji, więc również dzięki temu spodziewać się należy zmian na korzyść konsumentów. Ponieważ na rynku mogą pojawić się nowi gracze, a klienci polscy będą mogli korzystać z ofert banków za granicą, szacuje się, że koszty przelewów ulegną rzeczywiście obniżce.

SEPA nie zakłada jednak bezpośrednio ingerencji w ceny płatności SEPA.

12. Ile czasu trwa przelew SEPA?

Przelewy SEPA są w założeniu płatnościami standardowymi- tj. nie pilnymi. Czas realizacji transakcji to maximum 3 dni robocze od dnia złożenia zlecenia przelewu do otrzymania środków przez odbiorcę. Trzydniowy cykl czasowy ma zostać , zgodnie z postanowieniami Dyrektywy PSD, do maksymalnie jednego dnia rozliczeniowego w 2012 roku.

Ponadto, niezależnie od maksymalnego cyklu czasowego, oczekuje się, że rachunki zleceniodawcy i odbiorcy zostaną odpowiednio obciążone/ uznane zgodnie z tą samą datą waluty.

13. Które banki oferują usługę polecenia przelewu SEPA?

Z dniem 28 stycznia 2008 roku do Systemu Polecenia Przelewu SEPA przystąpiło 15 banków z Polski. Te banki udostępniają polecenie przelewu SEPA swoim klientom właśnie od dnia 28 stycznia 2008 r. Lista tych banków dostępna jest na stronie internetowej www.sepapolska.pl Bank, który oferuje polecenie przelewu SEPA, poinformuje o tym swoich klientów, np. poprzez informacje umieszczane na stronach internetowych, oraz w oddziałach banku.

Zapytaj swój bank, czy uruchomił instrument polecenia przelewu SEPA. Kolejne banki przystępować będą do SEPA w perspektywie najbliższych miesięcy.

14. Jakie są korzyści stosowania instrumentu polecenia przelewu SEPA?

Polecenie Przelewu SEPA
Płatność wykonywana jest w pełnej kwocie- istnieje zakaz pobierania przez bank zleceniodawcy lub beneficjenta opłat z kwoty transferowanej
Pełna dostępność w obszarze SEPA- mogą dokonywać płatności na rzecz każdego beneficjenta w jakimkolwiek kraju SEPA, pod warunkiem, że posiada on rachunek w banku, który przystąpił do Systemu Polecenia Przelewu SEPA.
Czas wykonania płatności jest z góry określony (zasada maksymalnie 3 dni roboczych w przypadku transakcji wykonywanych za pośrednictwem bankowości elektronicznej, a od 2012 roku- maksymalnie 1 dzień), pewny i przewidywalny.
Do przetwarzania płatności wykorzystywane są wspólne standardy oraz zastosowana jest pełna automatyzacja- to gwarantuje szybkość i efektywność oraz minimalizuje ryzyko błędu.
W przypadku odrzucenia płatności, czy też zwrotu, zasady postępowania są proste, jasne i przejrzyste.
Zasady naliczania opłat są także proste, jasne i przejrzyste.
Bezpieczeństwo przekazywania danych konsumenta
Brak limitu wartości transakcji (bank zleceniodawcy może jednak ustalić taki limit; bank beneficjenta musi odebrać płatność każdej wielkości)
Większa konkurencja na rynku usług płatniczych zwiększenie jakości i kompleksowości usług, usługi dostosowane do różnych typów klientów, produkty dla grup niszowych, niższe koszty transferów.

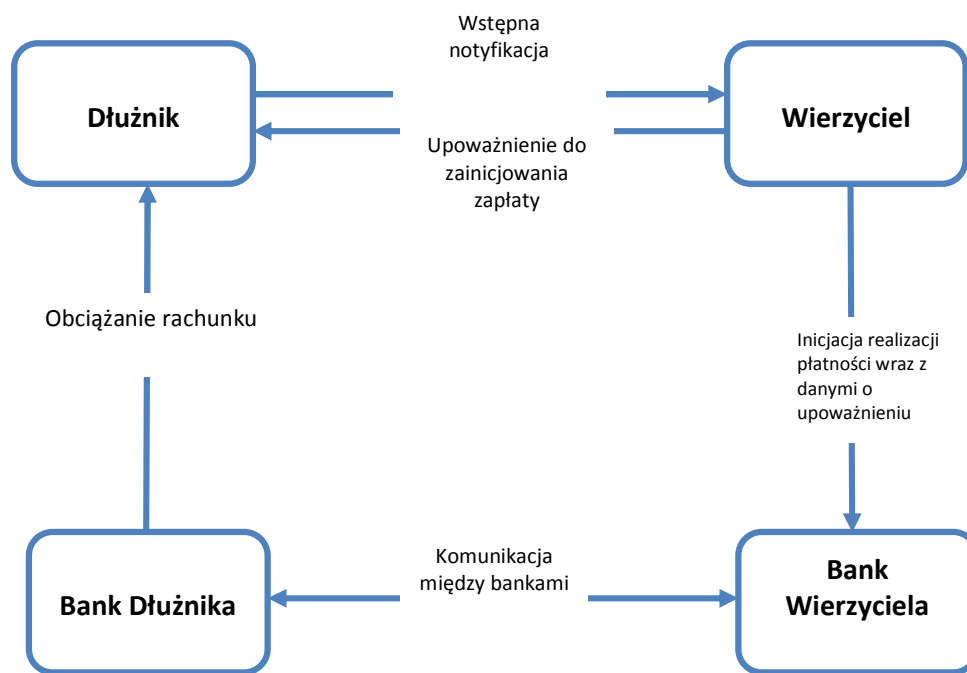
15. Co to jest polecenie zapłaty SEPA?

W obecnym stanie rzeczy, w każdym z Państw Strefy Euro (jak również w pozostałych Państwach Członkowskich UE) istnieją krajowe systemy polecenia zapłaty, funkcjonujące w

oparciu o model czterostronny (którego stronami są wierzyciel, bank wierzyciela, bank dłużnika oraz dłużnik).

Cechą wspólną dla tych systemów jest fakt, że dłużnik udziela upoważnienia dla poboru środków z jego rachunku w celu przeniesienia ich na rachunek wierzyciela. Jednak, poza tym podstawowym podobieństwem, istnieje cały szereg różnic funkcjonowania lokalnych systemów polecenia zapłaty, które uniemożliwiają wykorzystywanie tego instrumentu do transakcji transgranicznych (np. istnienie jakiejś formy opłaty równoważącej koszty utrzymywania instrumentu, zakres odpowiedzialności związanej z udzielaniem upoważnienia, czas wykonania, możliwości odwołania upoważnienia, różne standardy i unormowania etc.).

Uproszczony schemat polecenia zapłaty przedstawia rysunek poniżej:

Schemat funkcjonowania paneuropejskiego polecenia zapłaty wygląda następująco:

- Dłużnik wydaje upoważnienie (składane na formularzu zgody), uprawniające wierzyciela do inicjowania płatności przy wykorzystaniu polecenia zapłaty i zezwala bankowi dłużnika dokonać płatności (dłużnicy są jednak uprawnieni, w określonych ramach

czasowych, do zażądania od banków nie zaakceptowania poboru należności przy użyciu polecenia zapłaty z ich rachunków).

- Formularz zgody może być zarówno dokumentem wystawionym metodą tradycyjną, tj. w formie papierowej, jak również dokumentem elektronicznym, stworzonym i podpisanym w zabezpieczonym środowisku.

- Formularz zgody, po podpisaniu przez dłużnika, musi zostać przesłany wierzycielowi. Po otrzymaniu podpisanego formularza zgody wierzyciel może rozpocząć pobór należności.

- Przedtem jednak musi wysłać dłużnikowi wstępną zgodę (*pre-notyfikację*), chyba że strony postanowiły inaczej. Podpisany formularz zgody musi być przechowywany przez wierzyciela przez cały okres ważności formularza zgody. Dane związane ze zgodą są przesyłane w formie elektronicznej przy każdym poborze należności.

- Bank dłużnika, przed rozrachunkiem, może odrzucić pobór należności z powodów technicznych. Jeżeli stan rachunku na to zezwala, bank dłużnika musi obciążyć rachunek dłużnika w dniu wymagalności płatności. Jeżeli stan konta jest niewystarczający, generowany jest zwrot. Dłużnik upoważniony jest do uzyskania zwrotu funduszy od wierzyciela, jeżeli nie zgadza się z poborem należności z powodów zgodnych z wymogami prawnymi określonymi w Dyrektywie o Usługach Płatniczych. Musi wówczas wysłać takie żądanie do banku dłużnika w ciągu 6 tygodni. Zwrot należności nie zwalnia jednak dłużnika z obowiązku zapłaty wobec wierzyciela.

16. Kiedy klienci uzyskają możliwość płacenia regulowania należności za pomocą polecenia zapłaty SEPA?

Uruchomienie instrumentu polecenia zapłaty SEPA wymaga w pierwszej kolejności dostosowania przepisów prawnych wszystkich państw SEPA. Dostosowanie to nastąpi w momencie włączenia zasad ujętych w Dyrektywie o Usługach Płatniczych do prawa krajowego. Zgodnie z przepisami Dyrektywy, ostateczny termin to listopad 2009 roku.

Decyzja o starcie Systemu Polecenia Przelewu SEPA podjęta zostanie przez Europejską Radę ds. Płatności, w porozumieniu z Komisją Europejską oraz Europejskim Bankiem Centralnym.

17. Co to jest karta płatnicza SEPA?

Obecnie w obszarze Euro w obiegu pozostaje ponad 350 milionów kart, za pomocą których rocznie wykonuje się 12 bilionów transakcji płatniczych oraz 6 bilionów wypłat z bankomatów. Jednak rynek kartowy w Europie uważany jest mimo wszystko za nieefektywny, charakteryzuje się bowiem dużym stopniem fragmentacji: systemów, standardów, praktyki i infrastruktury technicznej. Transakcje kartami płatniczymi stanowią 43% wszystkich transakcji bezgotówkowych, dokonywanych na obszarze Unii Europejskiej.

Zgodnie z głównymi założeniami SEPA w obszarze kart, obywatele Europy będą mieli możliwość używania swoich kart w każdym Państwie SEPA, na takich samych warunkach i zasadach. Nie powinno być bowiem, dzięki implementacji nowych zasad i jednolitych standardów technicznych, rozróżnienia pomiędzy transakcjami krajowymi, a transgranicznymi w Euro.

Zasady dostosowania kart płatniczych do SEPA ujęte zostały w „Ramy funkcjonowania kart SEPA” (*SEPA Cards Framework*), opracowane przez Europejską Radę ds. Płatności w ścisłej współpracy z bankami i agentami rozliczeniowymi, jak również z międzynarodowymi i krajowymi systemami kart płatniczych.

Celem Ram dla kart płatniczych SEPA jest budowa środowiska, w którym nie będą istniały żadne bariery, czy to techniczne, czy prawne, czy też handlowe, które utrudniałyby wydawanie kart, przetwarzanie, akceptowanie oraz dokonywanie transakcji kartami ogólnego przeznaczenia, zarówno o charakterze lokalnym, jak i transgranicznym.

Nowe Ramy dla kart płatniczych SEPA stanowią, że „ **najpóźniej od 1 stycznia 2008 r. banki z obszaru SEPA powinny rozpocząć wydawanie, a agenci rozliczeniowi dokonywać akceptacji lub przetwarzania kart ogólnego zastosowania, zgodnych z SEPA Cards Framework. Wraz z końcem 2010 r. wszystkie karty płatnicze ogólnego zastosowania w obrocie i wydane przez banki SEPA powinny być zgodne z SEPA Cards Framework.**”

Okres między 1 stycznia 2008 r., a 31 grudnia 2010 r. będzie „okresem przejściowym”, w trakcie którego powinna nastąpić sukcesywna migracja i zastępowanie kart z paskiem magnetycznym, kartami opartymi na technologii mikroprocesorowej. Po 1 stycznia 2011 karta z paskiem magnetycznym nie powinna pozostawać już w obiegu.”

SEPA Cards Framework obejmuje swym zakresem **transakcje płatnicze** lub **wypłaty gotówkowe z bankomatów**, przy czym **walutą transakcji musi być Euro** (oraz każda waluta „*opting - in*” zgodnie z Art. 9 Rozporządzenia 2560/2001²). Waluta rachunku, w oparciu o który użytkowana jest karta, jest bez znaczenia.

Według EPC transakcja zgodna z SEPA to taka, która:

- została dokonana na terenie objętym SEPA,
- przez bank SEPA,
- będąca transakcją płatniczą lub wypłatą gotówki,
- dokonana kartą ogólnego zastosowania wydaną w jednym z Państw SEPA,
- walutą transakcji jest Euro (nie waluta rachunku),
- w systemie płatniczym zgodnym z wymogami SEPA,
- z zastosowaniem technologii EMV.
- Transakcjami objętymi unormowaniami

Kartą płatniczą „ogólnego zastosowania” (ang.: *general purpose payment card*) jest, zgodnie z definicją EPC, karta debetowa, kredytowa, obciążeniowa. Karty przedpłacone (ang.: *prepaid*) oraz pieniądz elektroniczny pozostają poza zakresem Ram.

Transakcja zdalna: każda transakcja gdzie zarówno karta, posiadacz, lub akceptant nie są obecne w tym samym miejscu w czasie instrukcji posiadacza w zakresie transakcji płatniczej. Na przykład: zamówienie pocztowe (mail order), telefoniczne, handel elektroniczny.

² Art. 9 Rozporządzenia 2560/2001w sprawie płatności transgranicznych w euro stanowi: „[...]Niniejsze rozporządzenie stosuje się również do płatności transgranicznych dokonanych w walucie innego Państwa Członkowskiego, gdy powiadomi ono Komisję o swojej decyzji rozszerzenia stosowania rozporządzenia na swoją walutę. [...]”. Na tej podstawie, Szwecja zgłosiła tzw. „opt- in” i tym samym Korona Szwedzka również należy do zakresu *SEPA Cards Framework*.

SEPA są transakcje płatnicze w punktach usługowo – handlowych (włączając wypłatę gotówki w bankomacie), oraz transakcje zdalne.

Technologią wspierającą funkcjonowanie kart SEPA jest standard mikroprocesorowy EMV, a po stronie agentów rozliczeniowych zastosowanie PIN-u. Aby wesprzeć migrację EMV, wszystkie systemy kartowe wprowadzają **regułę przeniesienia ciężaru odpowiedzialności** (tzw. zasada „*Liability Shift*”), która polega na tym że odpowiedzialność za dokonane kartą transakcje oszukańcze ponosi ten podmiot uczestniczący w rozliczeniu transakcji kartą płatniczą, który nie wdrożył technologii kart chipowych EMV.

18. Czym różni się karta płatnicza SEPA od tych kart, które są w obiegu teraz i jakie są korzyści wynikające z korzystania z kart SEPA?

Karty płatnicze dziś	Karty SEPA
Karty z paskiem magnetycznym	Karty z mikroprocesorem: możliwość dodawania nowych funkcji do karty- np. połączenie karty płatniczej z kartą miejską, legitymacją studencką itp.
Akceptacja z reguły ograniczona do jednego państwa, w którym karta została wydana	Akceptacja w całym świecie SEPA- 1 karta i 1 rachunek wystarczą, aby dokonywać zakupów i wypłacać gotówkę z bankomatów gdziekolwiek w ramach SEPA: wygoda i bezpieczeństwo- mniej gotówki w portfelu
Wysokie prowizje za pobieranie gotówki z bankomatów za granicą	Przejrzyste opłaty i prowizje, które, dzięki większej konkurencji na rynku i usprawnieniu przetwarzania transakcji, będą sukcesywnie maleć
Różne standardy, wygląd przebiegu transakcji w bankomacie	Ujednolicony wygląd przebiegu transakcji w bankomacie, informacje w bankomacie podawane zawsze w języku danego kraju oraz w języku angielskim.
Niedostateczny, zróżnicowany we wszystkich państwach UE, poziom ochrony konsumenta	Ujednolicony, wysoki poziom ochrony konsumenta- posiadacza karty płatniczej w całym obszarze SEPA

19. Czy SEPA zmienia coś dla Polaków posługujących się kartami za granicą?

Podstawowym założeniem SEPA jest harmonizacja zasad płatności kartami oraz pewne ich ujednoczenie. Celem jest zbudowanie takiego obszaru, gdzie klient może płacić zupełnie swobodnie swoją kartą. Chodzi tu o wprowadzenie takich samych zasad dokonywania płatności, wspólnych standardów, tej samej technologii, tak aby mógł Pan swoją kartą, wydaną przez bank w Polsce, zapłacić za kawę w Londynie, czy wybrać gotówkę z bankomatu w Berlinie. Aby osiągnąć ten cel, konieczne jest wdrożenie technologii mikroprocesorowej, czyli wydawanie kart płatniczych z mikroprocesorem, oraz dostosowanie bankomatów i terminali w punktach usługowo-handlowych. W Polsce karty płatnicze są w dużej mierze dostosowane do zasad SEPA, konieczna jest jednak pełna migracja na standard mikroprocesorowy, który daje wiele korzyści m.in. w zakresie zwiększenia bezpieczeństwa, jak również funkcjonalności. Mikroprocesor bowiem daje możliwość wgrania dodatkowych, oprócz płatniczej, aplikacji, np. różnego rodzaju programów lojalnościowych.

20. Czy SEPA obniży koszty międzynarodowych płatności?

Przy tych przewidywaniach trzeba brać pod uwagę fakt, iż opłata za transakcję kartą płatniczą jest wynikiem konieczności dokonania szeregu czynności zarówno przez bank, który kartę wydał, jak też przez punkt, w którym nią płacę, podmiot który taka płatność przetwarza itd. Dlatego też na te koszty ma wpływ kształt, efektywność tego procesu itd. SEPA ma na celu osiągnięcie takiego stanu rzeczy, aby płatności instrumentami SEPA były tak samo łatwe, proste, szybkie i tanie, jak ich odpowiedniki krajowe. Dlatego też należy spodziewać się, że koszty te rzeczywiście spadną.

21. Czy wprowadzenie zasad SEPA nie spowoduje podwyższenia opłat za usługi bankowe?

Nie, a wręcz przeciwnie. Jeżeli chodzi o płatności w euro, klienci powinni odczuć obniżenie kosztów. Jednym z celów SEPA jest bowiem zwiększenie efektywności pracy systemów banków oraz pełna automatyzacja przetwarzania płatności. To zaś powinno prowadzić bezpośrednio do obniżenia opłat za transakcje w Euro. Ponadto, SEPA oraz PSD spowodują, że na rynku płatności pojawi się większa niż dotychczas konkurencja, co również powinno doprowadzić do spadku kosztów oraz dać klientom możliwość świadomego i swobodnego wyboru banku, którego oferta będzie najlepsza.

22. Co to jest Dyrektywa o Usługach Płatniczych?

Dyrektywa o Usługach Płatniczych na Rynku Wewnętrznym (Payment Services Directive- PSD) jest aktem prawa unijnego, regulującym i harmonizującym rynek płatności. Prace nad Dyrektywą zapoczątkowano w 2005 r. Dyrektywa weszła w życie w grudniu 2007 roku. Państwa członkowskie zobowiązane są do przystosowania prawa krajowego do przepisów Dyrektywy w terminie najpóźniej do listopada 2009 r.

23. Dlaczego Komisja Europejska przygotowała projekt Dyrektywy?

Celem Dyrektywy jest utworzenie nowoczesnych i zharmonizowanych ram prawnych, koniecznych dla budowy zintegrowanego rynku płatności, który umożliwi dokonywania płatności w sposób szybszy i łatwiejszy na terenie całej UE.

Poprzez usunięcie przeszkód prawnych, uniemożliwiających budowę Jednolitego Rynku Płatności, Dyrektywa wprowadza większą konkurencję w systemach płatniczych oraz

umożliwia realizację ekonomii skali. To natomiast wpłynie na poprawę wydajności i redukcję kosztów systemów płatniczych dla gospodarki jako całości.

Ponadto, Dyrektywa ustanawia zasady dotyczące wykonywania usług płatniczych, w tym prawa i obowiązki użytkowników i dostawców usług płatniczych. Jest zatem bardzo istotna z punktu widzenia konsumentów, którzy dzięki wdrożeniu tej regulacji powinni odnieść wiele, opisanych w dalszych punktach, korzyści.

Dyrektywa o Usługach Płatniczych jest ważnym aktem, który spowoduje reorganizację rynku usług płatniczych i stanowi krok w kierunku realizacji idei Wspólnego Rynku, dlatego też administracja publiczna Unii Europejskiej oraz krajowi przedstawiciele rządów i środowisk bankowych ściśle współpracowali przez ponad 2 lata nad jej kształtem.

24. Jakie są główne cele Dyrektywy?

Dyrektywa ma dwa główne cele:

1) **Zwiększenie konkurencji na rynkach płatniczych** poprzez usunięcie „barier wejścia” i zagwarantowanie otwartego, uczciwego dostępu do rynku. Obecnie różniące się znacznie prawa 27 Państw Członkowskich stanowią potężną przeszkodę dla nowych dostawców usług płatniczych (takich jak sieci handlowe, podmioty świadczące usługi przekazów pieniężnych, lub, w niektórych przypadkach, operatorzy telefonii komórkowej lub dostawcy IT) i skutecznie blokują ich przed konkurowaniem i dostarczaniem swoich usług w obszarze całego Rynku Wewnętrznego.

2) **Zapewnienie przestrzegania zasad, obejmujących m.in.:**

■ Czas wykonania transakcji: wszystkie przelewy bez zastosowania żadnej konwersji waluty muszą być obowiązkowo wykonane najpóźniej do końca następnego dnia roboczego (tzw. zasada „D+1”- obowiązywać będzie od 2012 roku, od momentu transpozycji Dyrektywy do prawa krajowego do 2012 roku obowiązywać będzie zasada 3 dni);

■ Odpowiedzialność dostawcy płatności w przypadku niewykonania lub niewłaściwego wykonania transakcji płatniczej;

- Odpowiedzialność użytkownika usługi płatniczej w przypadku niewłaściwego użycia instrumentu płatniczego (ograniczenie do 150 EUR). Ta wysokość może zostać zredukowana przez Państwa Członkowskie i nie ma odpowiedzialności za nieuprawnione, nieautoryzowane płatności, których dokonano po zgłoszeniu we właściwy sposób swojemu dostawcy usług płatniczych;
- Wprowadzenie zasady transferu pełnej kwoty, zgodnie z którą pełna kwota oznaczona w zleceniu wykonania płatności powinna zostać przekazana bez żadnych potrąceń beneficjentowi;
- Warunki refundacji i zwrotów;
- Nieodwołalność zleceń płatniczych (np. możliwość użytkownika odrzucenia płatności niewłaściwie dokonanej w jego imieniu).

Jako że Dyrektywa wprowadza zharmonizowany zestaw zasad dla dostawców usług płatniczych w ramach całej UE, zmniejszy to w ten sposób koszty dostosowania prawnego i zwiększy konkurencję pomiędzy środkami płatniczymi, jak również umożliwi użytkownikom usług płatniczych dokonywanie transakcji w oparciu o świadomy i wolny wybór poparty informacjami.

25. Co łączy Dyrektywę o Usługach Płatniczych z Programem Jednolitego Obszaru Płatności w Euro- SEPA?

Przyjęcie Rozporządzenia 2560/2001 spowodowało podjęcie przez banki inicjatywy budowy Jednolitego Obszaru Płatności w Euro- SEPA. Pierwszym krokiem w tym procesie było utworzenie wspólnego, decyzyjnego ciała: Europejskiej Rady ds. Płatności (European Payments Council- EPC: www.europeanpaymentscouncil.eu), oraz przyjęcie „mapy drogowej” (SEPA Roadmap 2004-2010) z celem dostarczenia koniecznych procedur, wspólnych zasad i jednolitych standardów dla płatności w ramach UE (obejmujących przelewy, polecenia zapłaty, płatności kartami kredytowymi i debetowymi) w Euro do dnia 31 grudnia 2010 roku. Księgi

zasad dokonywania płatności SEPA (SEPA Rulebooks, SEPA Cards Framework) oraz standardy zostały już opracowane i opublikowane.

Inicjatywa EPC oraz Dyrektywa o Usługach Płatniczych są więc elementami uzupełniającymi się, a Dyrektywa powinna być postrzegana jako narzędzie dostarczające niezbędnej platformy prawnej, na której sektor bankowy budować może swoje działania w celu usprawnienia europejskiego rynku płatności i uczynienia go bardziej konkurencyjnym.

26. Dlaczego przyjęcie Dyrektywy jest tak ważne dla SEPA?

PSD dostarcza podstaw prawnych dla urzeczywistnienia SEPA. Sektor płatniczy oraz bankowy w każdym z państw zaliczanych do SEPA, prowadzi zaawansowane przygotowania do udostępnienia klientom produktów zgodnych z nowymi standardami i zasadami. Plan dla SEPA jest ściśle określony: pierwsze produkty powinny być dostępne od dnia 1 stycznia 2008 roku, a do końca 2010 roku masa krytyczna użytkowników powinna zmigrować z istniejących krajowych instrumentów płatniczych na nowe produkty SEPA. Ponieważ SEPA obejmuje tylko płatności w Euro, a dziś te wolumeny to około 70% wszystkich płatności w UE, ten procent wzrośnie w przyszłości, gdy więcej Państw Członkowskich przyjmie Euro.

Z tych powodów szybkie wdrożenie PSD ma znaczenie kluczowe dla sukcesu SEPA.

27. Jakie są różnice pomiędzy Dyrektywą a SEPA?

Dyrektywa, poprzez usunięcie przeszkód prawnych i ustanowienie zharmonizowanych ram, powinna umożliwić EPC osiągnięcie celu do 2010 roku. Dyrektywa stanowi również podstawowy element budowy prawdziwego, Jednolitego Rynku Płatniczego. Istotną różnicą pomiędzy PSD a SEPA jest fakt, że PSD ma szerszy zakres, albowiem obejmuje wszystkie

płatności, dokonywane w każdej z walut Państw Członkowskich, a nie, tak jak SEPA, tylko Euro. Ponadto, Program SEPA różni się od Dyrektywy charakterem- SEPA jest samoregulacją sektora bankowego

28. Jaki jest zakres Dyrektywy o Usługach Płatniczych?

Dyrektywę stosuje się do usług płatniczych- koncentruje się ona na płatnościach elektronicznych, które są bardziej efektywne i tańsze niż gotówka, a jednocześnie stymulują wydatki konsumentów i wzrost ekonomiczny.

Nowe zasady będą miały zastosowanie do płatności dokonywanych w każdej z walut Państw Członkowskich, w przypadku, gdy zarówno dostawca usług płatniczych odbiorcy, jak i płatnika posiada siedzibę w UE.

29. Co to jest usługa płatnicza?

Usługi płatnicze, objęte zakresem Dyrektywy, to:

1. Usługi umożliwiające złożenie gotówki na rachunku płatniczym oraz wszelkie działania niezbędne do prowadzenia rachunku płatniczego. Prowadzenie rachunku płatniczego i przyjmowanie wpłat gotówki na ten rachunek, oraz wypłata gotówki z tego rachunku.
2. Wykonywanie transakcji płatniczych, w tym transfer środków na rachunek płatniczy u dostawcy usług płatniczych użytkownika lub u innego dostawcy usług płatniczych:
 - realizacja usług polecenia zapłaty, w tym jednorazowych poleceń zapłaty,
 - realizacja transakcji płatniczych przy użyciu karty płatniczej bądź podobnego instrumentu,
 - realizacja przelewów bankowych, w tym stałych zleceń.
3. Wykonywanie transakcji płatniczych, jeżeli środki mają pokrycie w linii kredytowej przyznanej użytkownikowi usług płatniczych:

- realizacja usług polecenia zapłaty, w tym jednorazowych poleceń zapłaty,
- realizacja transakcji płatniczych przy użyciu karty płatniczej bądź podobnego instrumentu,
- realizacja przelewów bankowych, w tym stałych zleceń.

4. Wydawanie lub nabywanie instrumentów płatniczych (kart płatniczych).
5. Usługi przekazów pieniężnych (co do zasady nie opartych o rachunek płatniczy).
6. Wykonywanie transakcji płatniczych za pomocą urządzeń telekomunikacyjnych, cyfrowych lub komputerowych, za pośrednictwem operatora telekomunikacyjnego, operatora systemu komputerowego lub operatora sieci, który nie wykonuje innych czynności niż pośredniczenie w płatności.

30. Jakie usługi nie są objęte Dyrektywą?

Istnieje dużo przypadków, które podlegają wyłączeniu i nie są objęte zakresem Dyrektywą ma to **głównie zastosowanie do płatności „papierowych”: gotówkowych, lub czeków.**

Dyrektywy nie stosuje się do:

1. Transakcji płatniczych wykonywanych tylko i wyłącznie gotówką bezpośrednio od płatnika do odbiorcy bez udziału żadnych pośredników;
2. Transakcji płatniczych od płatnika do odbiorcy za pośrednictwem agenta handlowego uprawnionego do prowadzenia negocjacji lub zawierania transakcji sprzedaży lub zakupu towarów lub świadczenia usług w imieniu płatnika lub odbiorcy;
3. Transportu monet i banknotów wykonywanego zawodowo;
4. Transakcji płatniczych obejmujących wykonywane niezawodowo gromadzenie i przekazywanie gotówki w ramach działalności nienastawionej na przyniesienie zysku lub działalności charytatywnej;
5. Usług, w ramach których gotówka dostarczana jest płatnikowi przez odbiorcę jako część transakcji płatniczej polegającej na uiszczeniu płatności za zakup towarów i usług;

6. Wymiany walut- zamiany gotówki na gotówkę, gdy środki nie są przechowywane na rachunku płatniczym;
7. Transakcji czekami, weksłami trasowanymi, voucherami, czekami podróżnymi oraz przekazami pocztowymi- gdy są one w postaci papierowej;
8. transakcji płatniczych dokonywanych w ramach systemu płatności lub systemu rozrachunku papierów wartościowych między agentami rozrachunkowymi, partnerami centralnymi (CCP), izbami rozliczeniowymi lub bankami centralnymi a innymi osobami korzystającymi z systemu i dostawcami usług płatniczych;
9. transakcji płatniczych związanych z obsługą papierów wartościowych i wynikających z nich praw, włącznie z dywidendami, podziałem dochodu i podziałem innych środków, lub wykupem lub sprzedażą, dokonywaną przez profesjonalistów;
10. usług świadczonych przez dostawców usług technicznych, wspierających świadczenie usług płatniczych,
11. usług opartych na instrumentach, które można wykorzystywać w celu nabycia towarów lub usług wyłącznie w pomieszczeniach wykorzystywanych przez wydawcę lub na podstawie umowy handlowej z wydawcą w ramach ograniczonej sieci dostawców usług albo w odniesieniu do ograniczonego asortymentu towarów lub usług;
12. transakcji płatniczych wykonywanych przy użyciu wszelkich urządzeń telekomunikacyjnych, cyfrowych lub informatycznych, w ramach których nabywane towary lub usługi dostarczane są do urządzenia telekomunikacyjnego, cyfrowego lub informatycznego i mają być wykorzystywane za pośrednictwem tego urządzenia, pod warunkiem że operator systemu telekomunikacyjnego, cyfrowego lub informatycznego nie działa jedynie jako pośrednik między użytkownikiem usług płatniczych a dostawcą towarów i usług;
13. transakcji płatniczych przeprowadzanych między dostawcami usług płatniczych, ich agentami lub oddziałami na ich własny rachunek;
14. transakcji płatniczych przeprowadzanych pomiędzy przedsiębiorstwem dominującym a jego spółką zależną lub pomiędzy spółkami zależnymi tego samego przedsiębiorstwa dominującego, bez udziału pośrednika, przez dostawcę usług płatniczych innego niż przedsiębiorstwo należące do tej samej grupy;
15. usług wypłacania gotówki za pośrednictwem bankomatów, świadczonych przez dostawców, którzy działają w imieniu co najmniej jednego wydawcy kart i którzy nie są

stroną umowy ramowej z klientem wypłacającym gotówkę z rachunku płatniczego, pod warunkiem że dostawcy ci nie świadczą innych usług płatniczych.

31. Czy Dyrektywa dotyczy tylko płatności wykonywanych w Euro?

Nie, Dyrektywa ma zastosowanie nie tylko do płatności w Euro, ale również do tych dokonywanych w walutach krajowych, w tym w złotych.

Jest to właśnie główna różnica w stosunku do SEPA, która koncentruje się na dostarczaniu zasad, standardów i usług dla płatności w Euro.

32. Kto to jest użytkownik usług płatniczych i dostawca usług płatniczych?

Użytkownik usług płatniczych

Osoba fizyczna lub prawna, która korzysta z usług płatniczych w charakterze płatnika lub odbiorcy, lub obu łącznie.

KONSUMENT

Osoba fizyczna, która w ramach umowy o usługę płatniczą działa w celach innych niż jego działalność handlowa, gospodarcza lub zawodowa.

PRZEDSIĘBIORCA

Osoba fizyczna, która w ramach umowy o usługę płatniczą działa w celach związanych ze swoją działalnością handlową, gospodarczą lub zawodową.

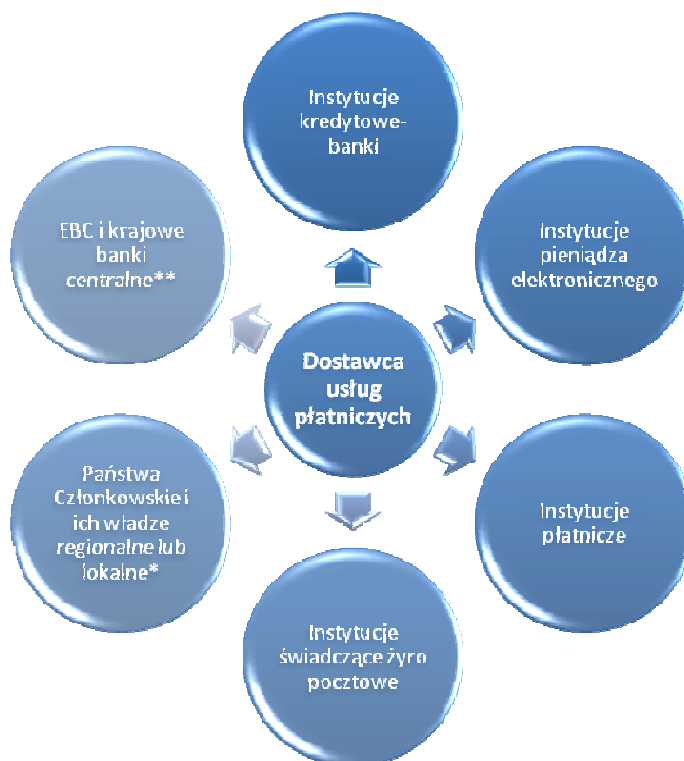
PŁATNIK

Osoba fizyczna lub prawna, która jest właścicielem rachunku płatniczego i składa zlecenie płatnicze z tego rachunku, lub w przypadku, gdy ten rachunek nie istnieje, osoba która składa zlecenie płatnicze.

ODBIORCA

Osoba fizyczna lub prawna, która jest zamierzonym odbiorcą środków stanowiących przedmiot transakcji płatniczej.

Dostawca usług płatniczych

**Gdy nie działają w charakterze organów publicznych.*

*** Gdy nie działają w charakterze władz monetarnych lub innych organów publicznych.*

33. Jaki jest zakres terytorialny Dyrektywy? Co w przypadku płatności dokonywanych na rzecz odbiorców spoza UE, lub otrzymywanych od płatników spoza UE?

Dyrektywa obejmuje swoim zakresem jedynie płatności w walutach krajowych, w których zarówno dostawca usług płatniczych płatnika, jak i odbiorcy **posiada siedzibę w jednym z państw Unii Europejskiej**.

Jednak po trzech latach funkcjonowania Dyrektywy przewidywana jest rewizja jej postanowień. Procedura ta wykazać ma, czy istnieje potrzeba rozszerzenia zakresu Dyrektywy, żeby włączyć płatności, gdzie jedna ze stron jest spoza Unii Europejskiej, jak również, czy celowe jest rozszerzenie na waluty inne niż w krajach Unii Europejskiej.

34. Jakie obowiązki informacyjne w odniesieniu do usług płatniczych wprowadza Dyrektywa o Usługach Płatniczych?

Dyrektywa określa obowiązki spoczywające na dostawcach usług płatniczych w zakresie informowania użytkowników takich usług, którzy powinni **uzyskiwać taki sam, wysoki poziom zrozumiałych informacji o usługach płatniczych, aby mieć możliwość świadomego wyboru i porównywania ofert na terytorium UE**.

W celu zachowania przejrzystości, dyrektywa ustanawia zharmonizowane wymogi mające zapewnić podawanie użytkownikom usług płatniczych niezbędnych i wystarczających informacji dotyczących **umowy o usługę płatniczą i transakcji płatniczych**.

Wymagane informacje powinny być proporcjonalne do potrzeb użytkowników i przekazywane w standardowy sposób.

Wymogi dotyczące informacji w odniesieniu do pojedynczej transakcji płatniczej są inne niż dla umowy ramowej przewidującej większą liczbę transakcji płatniczych. W praktyce umowy ramowe i objęte nimi transakcje płatnicze są znacznie bardziej powszechne i istotne pod względem gospodarczym niż pojedyncze transakcje płatnicze.

W przypadku istnienia rachunku płatniczego lub konkretnego instrumentu płatniczego wymagana jest umowa ramowa.

Wymogi dotyczące wstępnych informacji o umowach ramowych powinny być zatem **dosyć wszechstronne**, a informacje powinny być **zawsze dostarczane na papierze lub innych trwałych nośnikach informacji**, takich jak **wydruki z drukarek wyciągów, dyskietki, płyty CDROM, DVD i twarde dyski komputerów osobistych, które umożliwiają przechowywanie poczty elektronicznej, oraz strony internetowe, o ile strony takie umożliwiają dostęp do nich w przyszłości przez okres właściwy do celów tych informacji i pozwalają na odtworzenie przechowywanych informacji w niezmienionej postaci**. Jednak dostawca usług płatniczych i użytkownik usług płatniczych mają możliwość uzgodnienia w umowie ramowej **sposobu podawania dalszych informacji** o dokonanych transakcjach płatniczych, na przykład uzgadniając, że w ramach bankowości internetowej wszystkie informacje o rachunku płatniczym są udostępniane *on-line*.

W przypadku **pojedynczych** transakcji płatniczych **tylko najważniejsze informacje** powinny być zawsze podawane z własnej inicjatywy dostawcy usług płatniczych. Ponieważ płatnik jest zwykle obecny przy wydawaniu zlecenia płatniczego, nie jest konieczny wymóg dostarczania w każdym przypadku informacji na papierze lub na innym trwałym nośniku informacji. Dostawca usług płatniczych może podawać informacje ustnie przy okienku lub udostępniać je w inny łatwy sposób, na przykład poprzez umieszczenie warunków na tablicy ogłoszeń w miejscu świadczenia usług. Należy również podać informacje o tym, gdzie można uzyskać bardziej szczegółowe informacje (np. adres strony internetowej). Na życzenie konsumenta należy jednak podawać najważniejsze informacje na papierze lub na innym trwałym nośniku informacji.

Pojedyncze transakcje płatnicze		Informacje i warunki
Zanim jakakolwiek umowa oferta dotycząca	lub Na wniosek użytkownika usług płatniczych dostawca usług płatniczych dostarcza informacje i	następujące informacje i warunki muszą być dostarczane lub udostępniane użytkownikowi usług płatniczych: a) wyszczególnienie informacji lub unikatowy identyfikator, które muszą być dostarczone

<p>pojedynczej usługi płatniczej stanie się dla użytkownika usług płatniczych wiążąca, dostawca usług płatniczych ma obowiązek udostępnić użytkownikowi usług płatniczych, w łatwo dostępny sposób, określone informacje i warunki.</p>	<p>warunki na papierze lub na innym trwałym nośniku informacji. Informacje i warunki muszą być sformułowane w sposób łatwo zrozumiały oraz w przejrzystej i czytelnej formie, w języku urzędowym państwa członkowskiego, w którym usługa płatnicza jest oferowana lub w jakimkolwiek innym języku uzgodnionym przez strony.</p>	<p>przez użytkownika usług płatniczych, aby zlecenie płatnicze zostało prawidłowo wykonane;</p> <p>b) maksymalny czas wykonania świadczonej usługi płatniczej;</p> <p>c) wszelkie opłaty należne dostawcy usług płatniczych od użytkownika usług płatniczych i w stosownych przypadkach wyszczególnienie kwot wszelkich opłat;</p> <p>d) w stosownych przypadkach, faktyczny kurs walutowy lub referencyjny kurs walutowy, który ma zostać zastosowany do transakcji płatniczej.</p>
	<p>Jeżeli umowa o pojedynczą usługę płatniczą została zawarta na wniosek użytkownika usług płatniczych korzystającego ze środków porozumiewania się na odległość, co nie pozwala dostawcy usług płatniczych na wypełnienie powyżej wymienionych obowiązków- dostawca usług płatniczych wypełnia swoje zobowiązania</p>	

wynikające z tego ustępu niezwłocznie po wykonaniu tej transakcji płatniczej.

Dostawca może również wypełnić swoje obowiązki dostarczając kopię projektu umowy o pojedynczą usługę płatniczą lub projekt zlecenia płatniczego zawierający niezbędne informacje i warunki.

Informacje dla płatnika otrzymaniu zlecenia płatniczego

dla po Bezpośrednio po otrzymaniu zlecenia płatniczego dostawca usług płatniczych płatnika dostarcza lub udostępnia płatnikowi, w ten sam sposób jak określono powyżej, następujące informacje:

- a) informację umożliwiającą płatnikowi zidentyfikowanie transakcji płatniczej i, w stosownych przypadkach, informacje dotyczące odbiorcy;
- b) kwotę transakcji płatniczej w walucie użytej w zleceniu płatniczym;
- c) kwotę wszelkich opłat należnych od płatnika z tytułu transakcji płatniczej i, w stosownych przypadkach, wyszczególnienie kwot takich opłat;
- d) w stosownych przypadkach, kurs walutowy zastosowany w danej transakcji płatniczej przez dostawcę usług płatniczych płatnika lub odniesienie do tego kursu, o ile różni się od kursu podawanego w Informacjach i warunkach dot. kursów walutowych, oraz kwotę transakcji płatniczej po przeliczeniu walut; oraz
- e) datę otrzymania zlecenia płatniczego.

<p>Informacje dla odbiorcy wykonaniu transakcji płatniczej</p>	<p>Bezpośrednio po wykonaniu transakcji płatniczej dostawca usług płatniczych odbiorcy dostarcza lub udostępnia odbiorcy, w ten sam sposób jak określono powyżej, następujące informacje:</p>	<p>a) informację umożliwiającą odbiorcy zidentyfikowanie transakcji płatniczej i, w stosownych przypadkach, płatnika, oraz wszelkie inne informacje przekazane wraz z transakcją płatniczą;</p> <p>b) kwotę transakcji płatniczej w walucie, w której środki pieniężne są udostępniane odbiorcy;</p> <p>c) kwotę wszelkich opłat należnych od odbiorcy z tytułu transakcji płatniczej i, w stosownych przypadkach, wyszczególnienie kwot takich opłat;</p> <p>d) w stosownych przypadkach, kurs walutowy zastosowany w danej transakcji płatniczej przez dostawcę usług płatniczych odbiorcy oraz kwotę transakcji płatniczej przed przeliczeniem walut; i</p> <p>e) datę waluty zastosowaną przy uznaniu rachunku.</p>
---	---	---

Umowy ramowe	Dostępność informacji i warunków umownych regulujących umowy ramowe	Informacje i warunki
--------------	---	----------------------

<p>W odpowiednim czasie, zanim jakakolwiek umowa ramowa lub oferta takiej umowy stanie się dla użytkownika usług płatniczych wiążąca, dostawca usług płatniczych ma obowiązek dostarczenia użytkownikowi usług płatniczych na papierze lub na innym trwałym nośniku określonych informacji i warunków</p>	<p>Informacje i warunki muszą być sformułowane w sposób łatwy zrozumiący oraz w przejrzystej i czytelnej formie, w języku urzędowym państwa członkowskiego, w którym usługa płatnicza jest oferowana lub w jakimkolwiek innym języku uzgodnionym przez strony.</p> <p>Jeżeli umowa ramowa została zawarta na wniosek użytkownika usług płatniczych korzystającego ze środków porozumiewania się na odległość, co nie pozwala dostawcy usług płatniczych na wypełnienie obowiązków w sposób wyżej opisany, dostawca usług płatniczych wypełnia swoje obowiązki wynikające z tego ustępu niezwłocznie po zawarciu umowy ramowej.</p> <p>Dostawca może wypełnić również obowiązki informacyjne dostarczając kopię projektu umowy ramowej zawierającego określone informacje i warunki</p> <p>W każdej chwili podczas trwania stosunku umownego użytkownik usług płatniczych ma prawo otrzymać na wniosek warunki</p>	<p>Użytkownik usług płatniczych otrzymuje następujące informacje i warunki:</p> <p>1) dotyczące dostawcy usług płatniczych:</p> <p>a) nazwisko/nazwa dostawcy usług płatniczych, adres geograficzny jego siedziby głównej oraz, w stosownych przypadkach, adres geograficzny jego agenta lub oddziału, mającego siedzibę w państwie członkowskim, w którym dana usługa płatnicza jest oferowana, a także wszelkie inne adresy, w tym adres poczty elektronicznej, mające znaczenie do celów porozumiewania się z dostawcą usług płatniczych; oraz</p> <p>b) dane stosownych organów nadzorczych i rejestru określonego w art. 13 lub jakiegokolwiek innego stosownego publicznego rejestru zezwoleń dostawcy usług płatniczych oraz numer rejestracji lub równoważne środki identyfikacji w tym rejestrze;</p> <p>2) dotyczące korzystania z usługi płatniczej:</p> <p>a) opis najważniejszych cech świadczonej usługi płatniczej;</p> <p>b) wyszczególnienie informacji lub podanie unikatowego identyfikatora, które muszą być dostarczone przez użytkownika usług płatniczych, aby zlecenie płatnicze mogło zostać prawidłowo wykonane;</p> <p>c) sposób i procedura udzielania zgody na wykonanie transakcji płatniczej oraz wycofywania takiej zgody;</p> <p>d) informacja na temat momentu otrzymania zlecenia płatniczego oraz nieprzekraczalny termin, o ile taki termin został ustanowiony przez dostawcę usług płatniczych;</p> <p>e) maksymalny czas wykonania świadczonej usługi płatniczej; oraz</p> <p>f) ustalenie możliwości uzgodnienia limitów</p>
---	---	--

umowne regulujące umowę ramową, a także określone informacje i warunki określone na papierze lub na innym trwałym nośniku informacji.

Zmiany warunków umowy ramowej

Wszelkie zmiany w umowie ramowej oraz informacjach i warunkach proponowane przez dostawcę usług płatniczych w sposób opisany powyżej, nie później niż dwa miesiące przed proponowaną datą ich zastosowania.

W stosownych przypadkach, dostawca usług płatniczych informuje użytkownika usług płatniczych, że jeżeli przed proponowaną datą wejścia w życie tych zmian użytkownik usług płatniczych nie zgłosi dostawcy sprzeciwu wobec tych zmian, to uznaje się, że użytkownik wyraził na nie zgodę. W tym przypadku dostawca usług płatniczych wskazuje również, że użytkownik usług płatniczych ma prawo bezzwłocznie wypowiedzieć umowę ramową bez ponoszenia opłat przed datą proponowanego zastosowania zmian.

wydatków przewidzianych dla korzystania z instrumentu płatniczego;

3) dotyczące opłat, stóp procentowych i kursów walutowych:

a) wszelkie opłaty należne dostawcy usług płatniczych od użytkownika usług płatniczych i, w stosownych przypadkach, wyszczególnienie kwot wszelkich opłat;
b) w stosownych przypadkach, stopy procentowe i kursy walutowe, które zostaną zastosowane, lub, jeżeli mają być zastosowane referencyjne stopy procentowe i referencyjne kursy walutowe – sposób obliczania rzeczywistej wysokości odsetek oraz stosowna data i wskaźnik lub podstawa stosowana do ustalenia referencyjnej stopy procentowej lub referencyjnego kursu walutowego; oraz
c) o ile zostało to uzgodnione, natychmiastowe zastosowanie zmian referencyjnej stopy procentowej lub referencyjnego kursu walutowego oraz wymogi w zakresie informowania o zmianach;

4) dotyczące komunikowania się:

a) w stosownych przypadkach, środki porozumiewania się, w tym wymogi techniczne dla sprzętu użytkownika usług płatniczych, uzgodnione przez strony do przekazywania informacji lub dokonywania zgłoszeń zgodnie z dyrektywą;
b) sposób oraz częstotliwość dostarczania lub udostępniania informacji na mocy niniejszej dyrektywy;
c) język lub języki, w jakich zawiera się umowę ramową oraz w jakich strony porozumiewają się w trakcie tego stosunku umownego; oraz
d) prawo użytkownika usług płatniczych do otrzymania warunków umownych regulujących umowę ramową oraz informacji i warunków;

2. Zmiany stóp procentowych lub kursów walutowych mogą być stosowane bezzwłocznie, bez uprzedzenia, pod warunkiem że takie prawo zostało uzgodnione w umowie ramowej oraz że podstawą tych zmian są referencyjne stopy procentowe lub referencyjne kursy walutowe. Zmiany stóp procentowych i kursów walutowych na korzystniejsze dla użytkowników usług płatniczych mogą być jednak dokonywane bez uprzedzenia.

Zmiany stóp procentowych lub kursów walutowych stosowanych w transakcjach płatniczych są wprowadzane i obliczane w sposób neutralny, który nie dyskryminuje użytkowników usług płatniczych.

Wypowiedzenie umowy ramowej

Użytkownik usług płatniczych może wypowiedzieć umowę ramową w dowolnym momencie, chyba że strony uzgodniły okres wypowiedzenia. Okres taki nie może być

5) dotyczące środków ochronnych i naprawczych:

- a) w stosownych przypadkach, opis środków, jakie musi przedsięwziąć użytkownik usług płatniczych w celu bezpiecznego przechowywania instrumentu płatniczego, oraz informacje dotyczące sposobu dokonania zgłoszenia utraty instrumentu płatniczego;
- b) o ile zostało to uzgodnione, warunki, na jakich dostawca usług płatniczych zastrzega sobie prawo zablokowania instrumentu płatniczego;
- c) odpowiedzialność płatnika, w tym informacje dotyczące stosownej kwoty;
- d) sposób, w jaki użytkownik usług płatniczych ma obowiązek powiadomić dostawcę usług płatniczych o wszelkich przypadkach nieautoryzowanych lub nieprawidłowo wykonanych transakcji płatniczych, oraz termin takiego powiadomienia, jak również odpowiedzialność dostawcy usług płatniczych za nieautoryzowane transakcje płatnicze;
- e) odpowiedzialność dostawcy usług płatniczych za wykonanie transakcji płatniczych oraz
- f) warunki uzyskania zwrotu;

6) dotyczące zmian i wypowiedzenia umowy ramowej:

- a) o ile zostało to uzgodnione, informacja, że jeżeli przed proponowanym dniem wejścia w życie zmian warunków umownych użytkownik usług płatniczych nie zgłosi dostawcy sprzeciwu wobec takich zmian, to uznaje się, że użytkownik wyraził na nie zgodę;
- b) okres obowiązywania umowy; oraz
- c) prawo użytkownika usług płatniczych do wypowiedzenia umowy ramowej i wszelkie inne uzgodnienia dotyczące wypowiedzenia umowy

	<p>dłuższy niż jeden miesiąc.</p> <p>Wypowiedzenie przez użytkownika usług płatniczych umowy ramowej zawartej na okres dłuższy niż 12 miesięcy lub też na czas nieokreślony, po upływie 12 miesięcy nie wiąże się dla niego z żadnymi opłatami. We wszystkich innych przypadkach opłaty za wypowiedzenie umowy powinny być adekwatne i zgodne z kosztami.</p> <p>Jeżeli tak uzgodniono w umowie ramowej, dostawca usług płatniczych może wypowiedzieć umowę ramową zawartą na czas nieokreślony z co najmniej dwumiesięcznym wypowiedzeniem Państwa członkowskie mogą przewidzieć korzystniejsze przepisy dla użytkowników usług płatniczych.</p>	<p>7) dotyczące procedur odszkodowawczych:</p> <p>a) wszelkie klauzule umowne dotyczące prawa mającego zastosowanie do umowy ramowej lub właściwego sądu; oraz</p> <p>b) pozasądowe procedury wnoszenia skarg i pozasądowe procedury odszkodowawcze dostępne dla użytkownika usług płatniczych zgodnie z przepisami Dyrektywy.</p>
<p>Informacje przed wykonaniem indywidualnych transakcji</p>	<p>W przypadku indywidualnej transakcji płatniczej dokonywanej na podstawie umowy</p>	

Płatniczych

ramowej i zainicjowanej przez płatnika, dostawca usług płatniczych dostarcza na wniosek płatnika i w odniesieniu do tej konkretnej transakcji płatniczej szczegółowych informacji dotyczących maksymalnego terminu jej wykonania oraz opłat należnych od płatnika, a w stosownych przypadkach – wyszczególnienie kwot wszelkich opłat.

Informacje dla płatnika dotyczące indywidualnych transakcji płatniczych	<p>Po obciążeniu rachunku płatnika kwotą indywidualnej transakcji płatniczej lub, w przypadku gdy płatnik nie korzysta z rachunku płatniczego – po otrzymaniu zlecenia płatniczego, dostawca usług płatniczych płatnika bez zbędnej zwłoki dostarcza mu, w określony wyżej sposób, następujące informacje:</p> <p>Umowa ramowa może zawierać warunek, zgodnie z którym Informacje należy dostarczać lub udostępniać okresowo co najmniej raz w miesiącu i w uzgodniony sposób umożliwiający płatnikowi przechowywanie i odtwarzanie tych informacji w niezmienionej postaci.</p> <p>Państwa członkowskie mogą jednak wprowadzić wymóg, zgodnie z którym dostawcy usług płatniczych bezpłatnie dostarczają raz w miesiącu informacje na papierze.</p>	<p>a) informację umożliwiającą płatnikowi zidentyfikowanie każdej transakcji płatniczej i, w stosownych przypadkach, informacje dotyczące odbiorcy;</p> <p>b) kwotę transakcji płatniczej w walucie, w jakiej obciążono rachunek płatniczy płatnika, lub w walucie wykorzystanej do zlecenia płatniczego;</p> <p>c) kwotę wszelkich opłat z tytułu transakcji płatniczej i, w stosownych przypadkach, ich wyszczególnienie lub odsetki należne od płatnika;</p> <p>d) w stosownych przypadkach, kurs walutowy zastosowany w danej transakcji płatniczej przez dostawcę usług płatniczych płatnika oraz kwotę transakcji płatniczej po przeliczeniu walut; oraz</p> <p>e) datę waluty zastosowaną przy obciążeniu rachunku lub datę otrzymania zlecenia płatniczego.</p>
--	--	---

<p>Informacje dla odbiorcy dotyczące indywidualnych transakcji płatniczych</p>	<p>Po wykonaniu indywidualnej transakcji płatniczej dostawca usług płatniczych odbiorcy bez zbędnej zwłoki dostarcza mu, następujące informacje:</p> <p>Umowa ramowa może zawierać warunek, zgodnie z którym informacje należy dostarczać lub udostępniać okresowo co najmniej raz w miesiącu i w uzgodniony sposób umożliwiający odbiorcy przechowywanie i odtwarzanie tych informacji w niezmienionej postaci. Państwa członkowskie mogą jednak wprowadzić wymóg, zgodnie z którym dostawcy usług płatniczych dostarczają informacje na papierze raz w miesiącu bezpłatnie.</p>	<p>a) informację umożliwiającą odbiorcy zidentyfikowanie transakcji płatniczej i, w stosownych przypadkach, płatnika, oraz wszelkie inne informacje przekazane wraz z transakcją płatniczą;</p> <p>b) kwotę transakcji płatniczej w walucie, w której uznawany jest rachunek płatniczy odbiorcy;</p> <p>c) kwotę wszelkich opłat z tytułu transakcji płatniczej i, w stosownych przypadkach, ich wyszczególnienie lub odsetki należne od płatnika;</p> <p>d) w stosownych przypadkach, kurs walutowy zastosowany w danej transakcji płatniczej przez dostawcę usług płatniczych odbiorcy oraz kwotę transakcji płatniczej przed przeliczeniem walut; i</p> <p>e) datę waluty zastosowaną przy uznaniu rachunku.</p>
---	---	---

Informacje dotyczące dodatkowych opłat lub zniżek	<p>W przypadku gdy za korzystanie z danego instrumentu płatniczego odbiorca żąda opłaty lub oferuje zniżkę, odbiorca informuje o tym płatnika przed rozpoczęciem transakcji płatniczej.</p> <p>W przypadku gdy za korzystanie z danego instrumentu płatniczego dostawca usług płatniczych lub osoba trzecia żąda opłaty, informuje o tym użytkownika usług płatniczych przed rozpoczęciem transakcji płatniczej</p>
--	---

35. Jakie są obowiązki użytkownika usług płatniczych związane z instrumentami płatniczymi?

Posiadacz instrumentu płatniczego (np. karty płatniczej) zobowiązany jest do:

1. korzystania z instrumentu płatniczego zgodnie z warunkami wydawania i użytkowania tego instrumentu płatniczego;
2. Podjęcia wszelkich stosownych kroków w celu bezpiecznego przechowywania instrumentu płatniczego, oraz zabezpieczeń;
3. Po stwierdzeniu utraty, kradzieży lub sprzeniewierzenia instrumentu płatniczego albo jego nieuprawnionego użycia- poinformowania o tym bez zbędnej zwłoki dostawcę usług płatniczych, lub podmiot wskazany przez tego dostawcę.

36. Jakie są obowiązki dostawcy usług płatniczych związane z instrumentami płatniczymi?

Do obowiązków dostawcy usług płatniczych związanych z instrumentami płatniczymi należą:

1. Zapewnienie, że indywidualne zabezpieczenia instrumentu płatniczego nie są dostępne dla osób innych niż użytkownik usług płatniczych uprawniony do wykorzystywania tego instrumentu płatniczego;

2. Nie dostarczanie niezamówionych instrumentów płatniczych, z wyjątkiem sytuacji, w których instrument płatniczy otrzymany przez użytkownika usług płatniczych podlega wymianie;
3. Zapewnienie stałej dostępności i możliwości zgłaszania utraty instrumentu płatniczego (lub żądania odblokowania instrumentu (dowód zgłoszenia przechowywany być powinien 18 miesięcy);
4. Uniemożliwienie korzystania z instrumentu płatniczego po zgłoszeniu jego utraty;
5. Ponoszenie ryzyka wysłania do posiadacza instrumentu płatniczego lub jego spersonalizowanych zabezpieczeń.

Znaczenie budowy Jednolitego Obszaru Płatności w Euro dla podmiotów prowadzących działalność gospodarczą

Powszechnym wśród przedsiębiorców jest pogląd, że SEPA i Dyrektywa o Usługach Płatniczych to „sprawa banków” i to banki muszą zajmować się tym tematem. Zdecydowana część podmiotów prowadzących działalność gospodarczą stoi na stanowisku, że skoro nie ma przymusu przejścia na nowe standardy płatności, to nie jest to niezbędne. Wielu przedsiębiorców uważa, że przeprowadzanie takiej rewolucji pozbawione jest sensu, wynika z nadmiernej ingerencji administracji europejskiej w stosunki krajowe, czy też chęci powiększenia zysku banków, itp.

Motywów wdrażania zasad SEPA do polskiego systemu płatniczego jest kilka:

Po pierwsze- sektor bankowy zaangażowany był w prace nad budową Jednolitego Obszaru Płatności w Euro od wielu lat i uczestniczył w pracach koncepcyjnych, mając wpływ na poszczególne założenia i wizję SEPA. SEPA to samoregulacja, co bardzo ważne zarówno z punktu widzenia banków, jak też ich klientów. Cechą charakterystyczną samoregulacji jest tworzenie zasad zgodnie z najlepszymi praktykami, w oparciu o wiedzę popartą wieloletnimi doświadczeniami najlepszych specjalistów w branży bankowej. Jakość wypracowanych rozwiązań stoi zatem, jak można się spodziewać, na odpowiednio wysokim poziomie. Przy okazji jednak, każdy z zaangażowanych w budowę SEPA jest także użytkownikiem usług płatniczych i bierze udział w życiu gospodarczym. Naturalną konsekwencją takiego stanu rzeczy jest praktyczność projektowanych rozwiązań.

Po drugie, pomimo tego, że Polska leży poza Strefą Euro, a SEPA to projekt budowy Jednolitego Obszaru Płatności w **Euro**, istnieje wiele powodów, dla których szybkie wdrożenie nowych standardów okaże się korzystne. Co prawda termin przyjęcia Euro w Polsce nie został jeszcze wyznaczony, jednak sam obowiązek wynika z faktu przystąpienia Polski do Unii Europejskiej i nie przewiduje się w tej mierze odstępstwa. W tej chwili już płatności w Euro stanowią pokaźną część wolumenu, a w związku z czynnikami takimi jak

liberalizacja obrotu gospodarczego, udostępnianie i rozwój nowych kanałów sprzedaży i kontaktów, oczekuje się, że będą one istotnie wzrastać.

Proces zmian jest trudny, ponieważ przez lata istnienia tak zróżnicowanych systemów płatniczych w całej Europie, firmy przywykły do stosowania lokalnych formatów i protokołów. Jednak warto przyjrzeć się proponowanym obecnie instrumentom i rozwiązaniom z perspektywy długoterminowej. Wdrożenie standardów SEPA zapewnia centralizację rozliczeń, przetwarzanie bezpośrednie i automatyzację, co wpływa na redukcje kosztów, zwiększenie efektywności, ujednoczenie i zharmonizowanie platform czy systemów rozliczeniowych- to korzyści, których nie sposób przecenić.

SEPA będzie miała ogromny wpływ na podmioty prowadzące działalność gospodarczą- od małych przedsiębiorców, realizujących transgraniczne zlecenia, świadczących usługi w rozmaitych dziedzinach i niewielkie sklepy, poprzez sieci handlowe, aż do międzynarodowych koncernów, posiadających filie porzucane po całym świecie. Zawsze, gdy podmiot taki dokonywać będzie transakcji w Euro, niezależnie od waluty rachunku, z którego lub na który dokonywany będzie transfer funduszy, doświadczać będzie korzyści płynących z utworzenia Jednolitego Obszaru Płatności w Euro.

Wdrożenie nowych instrumentów płatności bezgotówkowych- elektronicznego polecenia przelewu i polecenia zapłaty oraz przystosowanie kart płatniczych do funkcjonowania w nowym środowisku SEPA, ma fundamentalne znaczenie z punktu widzenia nie tylko wygody klientów banków (w rozumieniu klientów indywidualnych, jak też instytucjonalnych), ale również z perspektywy całej gospodarki. SEPA kreuje ujednoczone ramy istnienia obrotu bezgotówkowego, promując pełną automatyzację i elektroniczną płatności. SEPA oznacza odejście od płatności gotówkowych, a co za tym idzie, znaczną oszczędność kosztów przetwarzania transakcji, depozytów bankowych, ochrony pieniądza, zwiększenie stopnia bezpieczeństwa, oraz szybkości obsługi.

Jednolity Obszar Płatności w Euro stanowić będzie przestrzeń, na której nie będą istniały żadne granice, a swoboda przepływu kapitału i usług finansowych nie będzie napotykać barier o charakterze geograficznym, prawnym czy technicznym. Po wprowadzeniu SEPA praktyki krajowe, które są specyficzne dla każdego rynku lokalnego, staną się bardziej spójne.

SEPA to krok dalej...

SEPA to projekt zorientowany na przyszłość- wprowadzający innowacje, elektroniczne platformy, standardy takie jak EMV czy XML, które dają możliwość dalszego rozwoju.

Wprowadzenie SEPA może pomóc i przyczynić się np. do:

- budowy e- Administracji, e-zamówień publicznych,
- budowy nowych, zoptymalizowanych rozwiązań w celu dalszego rozwoju e-handlu, opodatkowania, ceł,
- budowy systemów mikropłatności,
- maksymalnego wykorzystania możliwości, które niesie mikroprocesor w karcie płatniczej, a więc konstruowaniu instrumentów łączących funkcję płatniczą z aplikacjami typu karta miejska, świadczenia socjalne, programy lojalnościowe, itd.

W kontekście całej gospodarki- to ogromna szansa na rozwój a jednocześnie uproszczenie życia i działalności w wielu aspektach.

SEPA to proces nieodwracalny...

W obecnej sytuacji, gdy Polska leży poza Strefą Euro, płatności SEPA nie osiągną masy krytycznej i zawsze znajdować się będą w znacznej mniejszości w stosunku do płatności w złotych. Mogą jednak zastępować płatności w Euro wykonywane w innym standardzie i takiego procesu należy się spodziewać w przeciągu najbliższych lat. W momencie wejścia Polski do Strefy Euro oraz wycofaniu złotych, płatności SEPA zastąpią instrumenty lokalne.

SEPA przynosi korzyści wszystkim uczestnikom obrotu

Realizacja założeń Jednolitego Obszaru Płatności w Euro otwiera wiele możliwości usprawnienia działalności firm w zakresie rozliczeń. Podstawowy element to jednolite procedury przetwarzania wszystkich przychodzących i wychodzących płatności, zarówno krajowych jak i transgranicznych. Zharmonizowana, gwarantowana i bezpieczna informacja o transakcji w oznaczonym cyklu czasowym, na obszarze całej Europy, usprawni proces fakturowania i uzgadniania stanu rachunków. Wspólne standardy komunikatów płatniczych

będą miały zastosowanie dla wszystkich płatności w Euro, co, w połączeniu z wykorzystaniem Międzynarodowego Numeru Rachunku Bankowego (IBAN) oraz Kodu Identyfikującego Bank (BIC), wpłynie na znaczne usprawnienie przetwarzania bezpośredniego. Liczba relacji bankowych, a więc umów i związanych z nimi kosztów administracyjnych, ulegnie znacznemu zmniejszeniu, gdy banki zaoferują przedsiębiorcom rozszerzony zasięg i obsługę operacji na całym obszarze SEPA.

Niezależnie od struktury czy charakteru podmiotu uczestniczącego w rozliczeniach w Euro, sygnalizowana jest wyraźnie potrzeba pełnego zestawu instrumentów płatniczych *B2B i B2C*, które umożliwią optymalizację zarządzania finansami oraz realizację podstawowej działalności w oparciu o sprawne rozliczenia z klientami i kontrahentami. Wdrożenie SEPA zaprocentuje nie tylko w obszarze czysto komercyjnym: na duże korzyści może liczyć administracja publiczna oraz przedsiębiorstwa użyteczności publicznej. Z uwagi na fakt, że to podmioty generujące największe wolumeny płatności o szczególnej specyfice i przeznaczeniu, racjonalizacja rozliczeń w Euro, których jest coraz więcej, ma ogromne znaczenie. Istotne jest stworzenie odpowiedniego rozwiązania dla płatności w Euro na rzecz ZUS i Urzędów Skarbowych (obecnie trwają w tym zakresie prace). Administracja publiczna wykorzystać może SEPA dla zastępowania starzejących się, nieefektywnych systemów rozliczeniowych nowymi, kompleksowymi i sprawnymi rozwiązaniami, jednak wymaga to na początku, naturalnie, odpowiednich inwestycji (więcej nt. korzyści, które przynosi wdrożenie standardów SEPA sektorowi publicznemu znaleźć będzie można w kolejnych artykułach).

Największą korzyścią z SEPA, nie tylko dla przedsiębiorców, ale dla całego społeczeństwa, będzie stopniowe odchodzenie od płatności gotówkowych. Powszechna akceptacja kart płatniczych, które, w oparciu o nowe technologie i otwartą drogę dla innowacji, stanowiąc będą najwygodniejszy i najbardziej przyjazny dla klientów środek płatniczy, spowoduje wzrost liczby transakcji, a z drugiej strony oszczędność kosztów wynikających z przetwarzania transakcji gotówkowych. Zwiększenie wykorzystania kart płatniczych, standaryzacja i wykorzystanie wspólnego oprogramowania i technologii, wpłynąć powinno na obniżenie kosztów terminali kartowych wynajmowanych lub nabywanych przez akceptantów oraz opłaty wielostronne, powiązane immanentnie z funkcjonowaniem systemów kartowych. W kilkuletniej perspektywie powstanie w Europie spójny, jednolity system akceptacji- wszystkie karty płatnicze przyjmowane będą we wszystkich terminalach,

co wpłynie na zwiększanie obrotu akceptantów. Obowiązkowe wdrożenie mikroprocesora w standardzie EMV we wszystkich kartach i używanie kodu PIN zarówno dla kart kredytowych jak i debetowych spowoduje obniżenie ilości oszustw kartowych. Zharmonizowane ramy raportowania i zapobiegania „fraudom” umożliwią monitoring oszustw i analizę kierunków rozwoju w tym obszarze, a w konsekwencji możliwość wypracowywania w szybkim tempie rozwiązań walki z takimi procederami oraz ścigania ich sprawców. Podobnie, dzięki jednolitym procedurom akceptacji kart w punktach usługowo – handlowych znacznie uproszczone zostaną szkolenia personelu i obniżone zostanie ryzyko popełnienia błędów. Jednolite ramy prawne dla rozstrzygnięcia sporów, reklamacji i procedury obsługi transakcji wyjątkowych przyczynią się również do wymiernych oszczędności. Duży akceptant, taki jak np. sieć handlowa, odnotuje również znaczne oszczędności poprzez redukcję kosztów obsługi terminali, uproszczenie procedur akceptacji kart oraz utrzymania infrastruktury dzięki (docelowo) jednolitej aplikacji software’owej SEPA, jak również wprowadzeniu wspólnych standardów.

Transgraniczna ekspansja biznesu nie będzie już dłużej powstrzymywana przez sztuczne bariery rozwoju. Liczba banków oferujących usługi rozliczeniowe zwiększy się, podobnie jak liczba nowych usług i produktów. Równoległe oddzielenie systemów kartowych od podmiotów przetwarzających transakcje wpłynie na utworzenie wielu nowych wyspecjalizowanych „procesorów” – podmiotów przetwarzających transakcje, wcześniej połączonych z systemami kartowymi. To zaś prowadzić powinno do otwarcia rynku przetwarzania, zwiększonej konsolidacji i obniżenia opłat za transakcje dzięki zjawisku ekonomii skali. Oznacza to również poprawę środowiska biznesowego dla agentów rozliczeniowych, którzy uzyskają możliwość prowadzenia działalności acquiringowej przy pomocy jednej platformy przetwarzania, bez względu na fizyczną obecność, w sposób transgraniczny. Wspólne standardy dla rozliczeń i rozrachunku zarówno płatności kartami jak i systemem polecenia przelewu i polecenia zapłaty przyczynią się również w tym obszarze do obniżenia kosztów i zwiększenia efektywności. Dzięki usunięciu barier wejścia, wzrośnie konkurencja pomiędzy agentami rozliczeniowymi. Skutkiem tego będzie łatwiejszy wybór partnera biznesowego spośród większej ilości agentów. Z kolei oddzielenie płaszczyzny zarządzania systemów kart od infrastruktury przetwarzania transakcji, doprowadzi prawdopodobnie do powstania nowych „procesorów”.

Wreszcie, SEPA otworzy i zliberalizuje rynek płatności, oferując mniejszym przedsiębiorcom większy wybór produktów i usług, wspierając innowacyjność i zwiększoną ofertę produktową.

→ W następnej części opracowania przedstawione zostaną przykładowe korzyści płynące z wprowadzenia SEPA i Dyrektywy o Usługach Płatniczych dla:

- detalistów- przedsiębiorców prowadzących niewielką działalność gospodarczą, w formie punktów usługowo- handlowych itd.
- małych i średnich przedsiębiorstw,
- dużych firm korzystających z rozliczeń w Euro.

37. Detaliści

Zmiany, które przynosi SEPA, pozytywnie odczują detaliści, którzy przyjmują płatności kartami płatniczymi: ci, którzy akceptują wiele transakcji „turystycznych”, jak również ci, którzy muszą przyjmować duże ilości gotówki.

Przykładowe korzyści płynące z jednolitych ram funkcjonowania kart płatniczych w SEPA przedstawiono w tabeli poniżej.

Problem	Rozwiązanie: SEPA
<ul style="list-style-type: none"> → Przywiązanie do gotówki i relatywnie niska ilość transakcji elektronicznych → Duże koszty przetwarzania gotówki, koszty ochrony, liczenia, transportu, depozytów. → Ryzyko kradzieży. 	<ul style="list-style-type: none"> → Stopniowo zwiększające się użycie kart poprzez rozszerzającą się sieć akceptacji, wprowadzenie wspólnych jednolitych standardów na obszarze 31 państw SEPA → Zastępowanie gotówki Euro kartami płatniczymi - mniejsze użycie gotówki i zwiększone bezpieczeństwo
<ul style="list-style-type: none"> → Niskie wykorzystanie kart, wysokie koszty oprogramowania dla 	<ul style="list-style-type: none"> → Niższe koszty terminali i transakcji poprzez użycie standardowego,

terminali- wysokie koszty transakcji.	wspólnego oprogramowania.
→ Niemożliwość akceptacji wszystkich kart płatniczych- transakcje transgraniczne kartami lokalnymi- zmniejszanie obrotu	→ Spójny, jednolity system akceptacji- wszystkie karty płatnicze przyjmowane we wszystkich terminalach w całej UE - zwiększanie obrotu
→ Różne procedury dla wyjątkowych sytuacji/ roszczeń odszkodowawczych - wysokie koszty	→ Niższe koszty operacyjne poprzez standardowe ramy dla wyjątkowych pozycji i odszkodowań konsumenckich
→ Różne metody uwierzytelniania posiadaczy kart (podpis, PIN), różne sposoby wdrażania mikroprocesorów, większość kart z paskiem magnetycznym.	→ Obowiązkowe wdrożenie mikroprocesora w standardzie EMV we wszystkich kartach i używanie PIN zarówno dla kart kredytowych jak i debetowych- obniżenie ilości oszustw kartowych.
→ Wiele terminali różnych agentów rozliczeniowych- znaczny poziom skomplikowania	→ Docelowo: Jeden terminal, który może służyć wszystkim agentom rozliczeniowym, znaczna redukcja kosztów i operacyjnej złożoności
→ Wiele różnych systemów raportowania i zapobiegania oszustwom	→ Zharmonizowane ramy raportowania i zapobiegania oszustwom, redukujące liczbę fraudów.
→ Ograniczony wybór agentów rozliczeniowych w niektórych państwach	→ Otwarcie rynków na nowych agentów rozliczeniowych, większy wybór usług i nowych produktów

Wśród konsumentów istnieje silne przywiązanie do płatności gotówkowych. Dlatego też akceptanci zmuszeni są przyjmować i posiadać gotówkę; ciąży na nich w związku z tym większe ryzyko kradzieży lub włamania, a ponadto ponoszą większe koszty bankowe za depozyty i przetwarzanie gotówkowe, ochronę, transport itd. Co więcej, niski stopień używania kart płatniczych wpływa na obniżanie wydajności kosztów terminali kartowych wynajmowanych lub nabywanych przez akceptantów.

38. Małe i średnie przedsiębiorstwa

Wielu przedsiębiorców polskich uczestniczy aktywnie w obrocie zagranicznym. Problemami, które napotykają w codziennym funkcjonowaniu, są w obszarze płatności przede wszystkim:

→ **Niepewność, która wynika z:**

- braku jednolitych ram prawnych,
- nieznajomości czasu wykonania transakcji,
- nieznajomości wysokości opłat i prowizji- zróżnicowane ,
- nieznajomości zasad i poziomu bezpieczeństwa transakcji.

→ **Brak dostosowanych instrumentów:**

- np. brak jednolitego dla całej Europy polecenia zapłaty, trudne i złożone przetwarzanie płatności, ograniczony wybór usług, brak/ utrudniona możliwość elektronicznego fakturowania.

Zasady SEPA oraz uregulowania Dyrektywy o Usługach Płatniczych stanowią narzędzia, którymi można rozwiązać te problemy.

Dyrektywa ustanawia zharmonizowane zasady płatności, dając pewność prawną użytkownikom usług płatniczych. Sankcjonuje m.in. maksymalny czas wykonania transakcji, wprowadza jasne obowiązki informacyjne, spoczywające na dostawcach usług płatniczych, w połączeniu z praktycznymi zasadami dokonywania płatności SEPA- reorganizuje rynek usług płatniczych, czyniąc go przestrzenią bardziej przyjazną biznesowi. Liberalizacja rynku,

zwiększenie konkurencji, usługi o wartości dodanej- to tylko kilka elementów definiujących nową charakterystykę Jednolitego Obszaru Płatności w Euro.

W ramach rynków krajowych funkcjonować będą dla płatności w Euro te same standardy, jednolita, ogólnoeuropejska numeracja rachunków bankowych i zwiększona jakość usług, zapewniając m.in. wygodę, pewność terminów transferów i znaczne uproszczenie procedur.

Przykładowe korzyści w wdrożenia zharmonizowanych systemów elektronicznego transferu funduszy: polecenia przelewu i polecenia zapłaty SEPA:

- Niższe koszty transakcji w związku z:
 - Otwarcie i liberalizacją rynku, a co za tym idzie, zwiększeniem konkurencji,
 - Większa przejrzystość opłat i prowizji,
 - Efektywnym, zautomatyzowanym procesem przetwarzania transakcji,
- Określony cykl czasowy: maksymalnie 3 dni robocze od dnia złożenia zlecenia, a od 2012 roku- 1 dzień,
- Możliwość korzystania z jednego rachunku, nie koniecznie walutowego, w jednym państwie SEPA, do dokonywania transakcji na całym obszarze SEPA,
- Zharmonizowane zasady dokonywania płatności oraz zharmonizowane ramy prawne,
- Ujednolicone zasady i procedury zwrotów, pewność prawna,
- Jeden, ogólnoeuropejski format numerów rachunków bankowych,
- Wysoki poziom usług banków- oczekuje się wysokiej specjalizacji banków, które konstruować będą usługi niszowe, dostosowane indywidualnie do specyficznych potrzeb klientów.
- Zniesienie barier prawnych, technicznych i handlowych dla biznesu transgranicznego- w obszarze rozliczeń.

Celem SEPA jest harmonizacja usług płatniczych w całej Europie- oznacza to zniwelowanie różnic wynikających ze specyfiki rynków lokalnych i prawdziwe otwarcie granic.

39. Duże firmy

Duże firmy, w szczególności te aktywne na kilku rynkach, odniosą najszybciej wymierne korzyści z poddania swoich rozliczeń zasadom SEPA. Takie podmioty wykorzystują z reguły masowo przelewy, polecenia zapłaty oraz karty płatnicze, generują wielomilionowe wolumeny płatności zarówno w kontaktach handlowych, jak również w ramach wynagradzania pracowników, rozliczania podatków itd.

Przykładowe korzyści jakie osiągnąć mogą duże firmy z poszczególnych instrumentów znajdują się w tabeli poniżej:

Karty płatnicze	
Jako akceptant/agent rozliczeniowy:	
■ Wiele platform krajowych jest niedostosowanych do operacji wielokrajowych	■ Jedna platforma wewnętrzna ze wspólnymi standardami i procesami, na której bazować mogą wszystkie kraje SEPA
■ Wysokie koszty budowy międzynarodowych zintegrowanych infrastruktur ePOS hamuje transgraniczną ekspansję	■ Ekspansja biznesu nie skrzepowana przez platformy przetwarzania płatności
■ Trudności ze zwiększeniem ilości transakcji i wdrożeniem jednolitej strategii dla terminali POS we wszystkich krajach	■ Wspólna aplikacja dla terminali - umożliwi obniżenie kosztów i jeden terminal w jednym punkcie usługowo-handlowym
■ Brak instrumentów dla transgranicznego przetwarzania krajowych kart płatniczych	■ Każdy agent rozliczeniowy może oferować akwizycję kart w całej UE - zwiększony wybór
■ Wielość agentów, platform i procesów rozliczeniowych/ złożone relacje bankowe	■ Możliwość zawiązania jednej relacji z agentem rozliczeniowym w jednym kraju dla obsługi całego obszaru SEPA
■ Złożone i kosztowne operacje <i>treasury management</i>	■ Jedna relacja umożliwia przyspieszone przetwarzanie dla wszystkich krajów
■ Brak wspólnych standardów dla rozliczeń i rozrachunku	■ Wspólne standardy dla rozliczeń i rozrachunku zarówno płatności kartami jak i systemem polecenia przelewu i

<ul style="list-style-type: none"> ■ Wiele barier wejścia ograniczających wybór agentów rozliczeniowych 	<p>polecenia zapłaty - niższe koszty</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Usunięcie wielu handlowych i technicznych barier wejścia i zwiększony wybór agentów rozliczeniowych
<ul style="list-style-type: none"> ■ Ograniczony wybór podmiotów przetwarzających transakcje i systemów kartowych. Wysokie koszty wynikające z mniejszych wolumenów transakcji na poziomie krajowym 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Wydzielenie systemów od przetwarzania transakcji, co spowoduje powstanie wielu nowych podmiotów przetwarzających transakcje. Konsolidacja na rynku przetwarzania transakcji, która doprowadzi do zwiększenia skali operacji i niższych kosztów dzięki ekonomii skali
<ul style="list-style-type: none"> ■ Różniące się procedury akceptacji kart w POS, personel nie znający zasad obsługi, brak akceptacji innowacyjnych instrumentów płatniczych ■ Zróżnicowane i skomplikowane zasady rozstrzygania sporów, rozwiązywania reklamacji itp. 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Podobnie, dzięki jednolitym procedurom akceptacji kart w punktach usługowo-handlowych (POS) znacznie uproszczone zostaną szkolenia personelu i obniżone zostanie ryzyko błędów. ■ Spójne, jednolite ramy prawne dla rozstrzygania sporów i procedury obsługi transakcji wyjątkowych przyczynią się również do oszczędności w zakresie kosztów personelu back office`owego.
<p>Jako użytkownik kart płatniczych:</p>	
<ul style="list-style-type: none"> ■ Karty firmowe- zasięg na całym obszarze SEPA- karta służy do płacenia, a nie do wybierania gotówki (obniżenie kosztów oraz ryzyka) ■ Bezpieczne- EMV + PIN ■ „Wzbogacone”- dodatkowe funkcjonalności karty- dzięki możliwościom mikroprocesora (programy lojalnościowe, możliwość połączenia karty z programami socjalnymi, transportem itd.) 	

Polecenie Przelewu i Polecenie Zapłaty

przed SEPA	SEPA
<ul style="list-style-type: none"> ■ Obecnie popularną praktyką jest zakładanie rachunku w każdym państwie, w którym prowadzona jest działalność/ utrzymywane stosunki handlowe itd. w celu przeprowadzania rozliczeń lokalnych- taka sytuacja daje możliwość zaoszczędzenia opłat związanych z płatnościami transgranicznymi oraz zapewnia jednolite przetwarzanie, czas wykonania itd. zgodny ze specyfiką danego systemu rozliczeniowego. 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Możliwość zredukowania liczby oraz rozległości stosunków z bankami: SEPA otwiera możliwość posiadania jednego tylko rachunku w jednym z państw SEPA, za pośrednictwem którego dokonywać można płatności na rzecz beneficjentów w całej Europie w oparciu o te same standardy, zasady, koszty itd.
<ul style="list-style-type: none"> ■ Różne cykle czasowe i SLA³ dla przetwarzania płatności na krajowych i transgranicznych 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Jednolite cykle czasowe i SLA dla płatności we wszystkich krajach - ulepszenie przepływu finansów
<ul style="list-style-type: none"> ■ Różne systemy i standardy dla poleceń zapłaty i przelewu w każdym kraju 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Redukcja kosztów poprzez polecenie zapłaty i polecenie przelewu SEPA oraz wspólne standardy. Szansa na zharmonizowane, bezpieczne i zagwarantowane dane (max. 140 znaków); zakaz zmiany informacji towarzyszącej transferowi, w przyszłości- wprowadzenie dodatkowych pól w formularzu przelewu i polecenia zapłaty (tzw. pole „on behalf of...”, dające dodatkowe możliwości oraz pewność stanu faktycznego).
<ul style="list-style-type: none"> ■ Różne procesy i metody ustanowienia i pierwszej płatności przy poleceniu zapłaty 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Wspólny dla całego obszaru SEPA proces zlecenia zawierający automatyczną inicjację pierwszej płatności w ciągu 5 dni
<ul style="list-style-type: none"> ■ Upoważnienie składane na formularzu papierowym, konieczność obsługi ręcznej, niewygoda, niechęć użytkowników. 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Elektronizacja zgód/ upoważnień- znaczne przyspieszenie i usprawnienie procesu inicjacji polecenia zapłaty. Dematerializacja dokumentów, zwiększenie pewności obrotu oraz efektywności.
<ul style="list-style-type: none"> ■ Różne ramy prawne i handlowe dla rozliczeń płatności w kilku krajach 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Wspólne ramy prawne i pewność zastosowania w każdym państwie, schematy płatności oparte o wspólne, ujednoczone i otwarte standardy oraz najlepsze praktyki i zasady biznesowe.
<ul style="list-style-type: none"> ■ Transgraniczne płatności B2B: 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Transgraniczne

³ SLA- Service Level Agreement

płatności B2B:	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Kilka rozwiązań w zakresie przekazywania pliku płatniczego 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Jeden plik przekazywany do któregośkolwiek banku SEPA lub mechanizmu rozliczeniowo-rozrachunkowego (CSM) dla wspólnego rozrachunku SLA
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Wysokie koszty i złożoność obsługiwanie systemów płatności wielo - krajowych /systemów treasury 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Jeden system obsługujący wszystkie operacje ▪ Redukcja kosztów infrastruktury
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Brak wspólnych standardów, złożone/kosztowne procesy rekonyliacji 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Wspólne standardy (IBAN) i procesy z mniejszymi kosztami operacyjnymi
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rachunki bankowe w kilku krajach - brak gromadzenia i agregacji zysków (pooling&aggregation) 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Mniej rachunków bankowych i niższe opłaty za pooling
<ul style="list-style-type: none"> ■ Transgraniczne płatności B2C: ▪ Brak transgranicznych poleceń zapłaty ▪ Różne SLA dla rozliczeń i rozrachunku w każdym kraju ▪ Ograniczone usługi transgranicznych poleceń przelewu (emerytury i renty/zasiłki) 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Transgraniczne B2C: ▪ Wspólne Zbiory Zasad (Rulebooks) dla systemów elektronicznego transferu, niższe koszty poleceń zapłaty w SEPA ▪ Max 3 dni na rozliczenie i rozrachunek w systemie rozliczeń i rozrachunku SEPA ▪ Wspólne, przewidywalne ramy czasowe-ulepszone SLA dla obywateli
<ul style="list-style-type: none"> ■ Brak wyboru krajowego lub pan-europejskiego przetwarzania dla dużej ilości płatności 	<ul style="list-style-type: none"> ■ SEPA otwiera rynek, systemy oddzielone od przetwarzania - zwiększony wybór procesorów. Innowacyjne produkty dzięki dodanym usługom opcjonalnym do głównej funkcjonalności SEPA

SEPA wykreuje znacznie doskonalsze środowisko płatności dla dużych przedsiębiorców.

Korporacje dokonujące operacji w wielu państwach będą mogły tworzyć (i otrzymywać) jeden zagregowany plik dla wszystkich płatności (krajowych i transgranicznych) i przekazać go do jednej instytucji w ramach standardowych ram czasowych dla rozliczenia i rozrachunku. Nie będzie już potrzeby tworzenia wielu plików w oparciu o różne standardy. To z pewnością usunie kosztowne multinarodowe platformy płatności i umożliwi migrację do jednego, wspólnego skonsolidowanego systemu, w kraju głównej siedziby. Wspólne standardy plików płatniczych będą odnosiły się do wszystkich płatności (plus użycie IBAN), co

spowoduje mniej wyjątków i wyższy stopień STP⁴. Liczne stosunki bankowe dla dokonywania i otrzymywania płatności ulegną konsolidacji. Banki będą oferować rozszerzony zasięg i obsługę operacji na całym obszarze SEPA, przy jednoczesnej redukcji kosztów administracyjnych i zwiększaniu wydajności.

Przedsiębiorcy posiadający duże wolumeny poleceń zapłaty i przelewów będą mogli porównywać ceny w bankach w każdym kraju i wybierać te, które zapewnią im najlepsze usługi rozliczeniowo-rozrachunkowe, a ponadto obejmujące usługi dodatkowe. Nowy standard dla pan-europejskich poleceń zapłaty zapewni przedsiębiorcom chcącym otrzymywać płatności od konsumentów z różnych państw europejskich lepszy poziom usług. Natomiast nowy standard dla przelewów w Euro umożliwi dokładne określenie czasu, również ulepszając poziom usług dla klientów korporacyjnych.

SEPA przyniesie podobne korzyści również rządowi i administracji publicznej, przedsiębiorstwom użyteczności publicznej i innym organizacjom, które dokonują znaczących płatności w ramach rynków krajowych i pan-europejskich. Poziom usług dla obywateli wzrośnie, a emerytury, ubezpieczenia społeczne i inne zasiłki płatne będą w dokładnie określonym czasie, zgodnie z najlepszymi standardami.

Wartość dodana- elektroniczne fakturowanie

SEPA wprowadza standaryzację i harmonizację przetwarzania płatności, ułatwiając wdrożenie elektronicznego fakturowania. Dyrektywa o Usługach Płatniczych zniesie natomiast część barier utrudniających funkcjonowanie tego rozwiązania.

Korzyści e- fakturowania to m.in

- zwiększenie efektywności poprzez wyeliminowanie papierowych dokumentów, błędów wynikających z manualnego wstawiania danych,
- skrócenie czasu rozliczeń,
- dostęp do informacji w czasie rzeczywistym i in.

Wdrożenie elektronicznego fakturowania w sektorze publicznym w Danii generuje rocznie 100-134 mln oszczędności.

Zgodnie z badaniami przeprowadzonymi przez firmę Capgemini na zlecenie Komisji Europejskiej⁵, potencjalne korzyści z wykorzystania

Komisja Europejska, Capgemini: SEPA Study, 2008

⁴ STP- Straight Through Processing- przetwarzanie bezpośrednie, automatyczne.

⁵ Capgemini, SEPA; Potential benefits at stake, 2008

SEPA do roku 2012 wynosić mogą 123 miliardy Euro. Jeżeli wykorzystamy SEPA jako platformę dla rozwoju e-invoicingu- osiągnąć można nawet wynik 238 miliardów Euro.

Rola Banków SEPA współpracujących z przedsiębiorcami

W związku z szerokim zakresem zmian na rynku płatniczych zainicjowanym przez SEPA oraz PSD, rola banków jak również jakoś usług płatniczych ulegnie zmianie. W obliczu tych przemian, wzrastającej konkurencji oraz potrzeb klientów, banki dostarczać będą usługi dostosowane do potrzeb rynkowych i wspomagające w istotny sposób działalność przedsiębiorców. Przyczynią się przy tym tak do redukcji kosztów przetwarzania płatności, jak również wykorzystania ekonomii skali, wspomogą automatyzację rozliczeń oraz zwiększenie efektywności łańcucha finansowego. Banki dostarczą firmom wystandaryzowane paneuropejskie rozwiązania zarządzania finansami, pomogą zcentralizować łańcuch finansowy, zarządzanie należnościami, rozliczenia zobowiązań, automatyzację rekonyliacji/ uzgadniania stanu kont.

Wpływ SEPA na łańcuch finansowy

Dotychczas większość komunikatów wymienianych w ramach łańcucha finansowego funkcjonowała w wielu różnorodnych formatach. Brak jednolitego, otwartego standardu ograniczał interoperacyjność banków, a przez to i ich klientów, uniemożliwiał automatyzację rozliczeń, generował wysokie koszty itd. Powszechne funkcjonowanie równoległe formatów Edifact, SWIFT, formatów lokalnych oraz specyficznych formatów typu iDoc oraz licznych kombinacji/wariacji aplikacji ww. powoduje absolutną niemożliwość optymalizacji zarządzania finansami w firmie.

SEPA w procesie optymalizacji

zarządzania finansami:

- *Centralizacja finansów*
- *Zarządzanie płynnością*
- *Cash pooling*
- *Zarządzanie należnościami i zobowiązaniami.*
- *Informacja*
- *Wspólny standard*

Obecnie, w świetle SEPA, sytuacja ta zmienia się w związku z nawiązaniem współpracy pomiędzy organizacjami standaryzacyjnymi i wypracowaniem wspólnego standardu XML UNIFI ISO 20022. Ten standard komunikatu jest bazą transferów SEPA (w przestrzeni bank-bank jest obligatoryjny, w relacjach bank- klient- rekomendowany) i otwiera pole dla zwiększenia efektywności rozliczeń w firmie od uproszczenia tych procesów przez czas realizacji po obniżenie kosztów. Komunikaty SEPA zawierają dodatkowe atrybuty danych, co oznacza dla przedsiębiorców rozszerzoną informację o przekazie, umożliwiającą automatyzację np. rekonyliacji. Standard XML UNIFI ISO 20022 umożliwia również integrację systemów. Zakaz ingerencji w informację towarzyszącą przelewowi (np. skracania) oraz trwające obecnie prace związane z rozszerzeniem formatu o pola „w imieniu..” i „na rzecz...” są tym bardziej istotne dla podmiotów gospodarczych. SEPA umożliwia rozwiązanie problemów wynikających z różnic lokalnych, rezygnację z dublujących się systemów i instrumentów, realizację przetwarzania bezpośredniego (Straight Through Processing).

W kontekście SEPA często zwraca się również uwagę na powstawanie tzw. ‘payment factories’⁶ oraz ‘Shared Services Centres’⁷. Dzieje się tak dlatego, że centra usług wspólnych generują wiele korzyści- od redukcji kosztów przetwarzania należności, przez redukcję ilości rachunków lokalnych, biur, obniżenie kosztów po uzyskanie efektu ekonomii skali oraz pricing związane z wolumenem. Wymieniać można również automatyzację i zwiększenie efektywności procesów, ustandaryzowanie obsługi transakcji wyjątkowych- odrzuceń, zwrotów itp. W opinii niektórych specjalistów, rola payment factories i SSC`s będzie w nowym środowisku SEPA znacznie wzrastać i dotyczyć będzie nie tylko dużych przedsiębiorców ale również mniejsze firmy.

Okolo 70% kosztów płatności wynika z manualnego przetwarzania i uzgadniania danych.

⁶ *Payment factories- platform spełniająca funkcję centralizacji i optymalizacji zarządzania finansami firmy, pozwalająca na automatyzację procesów, zwiększenie płynności, zmniejszenie liczby banków i rachunków w różnych częściach świata.*

⁷ *Shared Services Centres- centra usług wspólnych, w ramach których istnieją funkcje nie tylko payment factories, ale również HR, IT i in. Ten model biznesowy służy poszczególnym działom korporacji, dla których dostarcza właściwe usługi.*

40. Jak przygotować się do odbioru i wysyłania przelewów SEPA?

Przedsiębiorca, rozważając dostosowanie swoich rozliczeń do zasad SEPA, musi najpierw określić, jaką strategię chce wobec tych zmian przyjąć, uwzględniając potencjalne korzyści oraz nakłady.

- Jeżeli jesteś przedsiębiorcą niewielkich rozmiarów i operujesz w ramach jednego, lokalnego rynku, pośpiech w przystosowaniu do SEPA może nie być Twoim priorytetem.
- Jeżeli jednak jesteś firmą funkcjonującą transgranicznie, rozliczasz się ze swoimi kontrahentami w Euro- możesz odnieść wymierne i szybkie korzyści z SEPA.

Niezależnie od dziedziny, w której działasz oraz sposobu, w jaki zorganizowana jest twoja firma, SEPA daje potencjał do zcentralizowania zarządzania finansami, operacji skarbowych, finansowych, racjonalizacji stosunków z bankami, operacji bankowych oraz rachunków, harmonizacji transferów funduszy itd.

- Umieść SEPA w swoim programie innowacji technologicznych i planuj strategicznie- długoterminowo, np. jako 'upgrade' systemu ERP, który już masz.
- Przeanalizuj wpływ i możliwości płynące dla firmy z SEPA- weź pod uwagę wszystkie elementy łańcucha finansowego w firmie: procesy operacyjne i biznesowe, płatności, zarządzanie finansami, płynnością itd.
- Przyjrzyj się transferom w Euro- środowisko operacyjno techniczne i regulacyjne zmienia się obecnie w sposób istotny.
- Zidentyfikuj obszary, w których istnieją ryzyka oraz problemy, których rozwiązania oczekujesz- np. w materii kosztów Twoich płatności.
- Zbieraj i przechowuj identyfikatory IBAN i kody BIC swoich klientów i kontrahentów. Wystawiając fakturę, każdorazowo umieszczaj w niej swój IBAN i BIC, tak, aby być łatwo osiągalnym dla swoich kontrahentów.

- Przystosuj systemy ERP i zarządzania finansami do używania identyfikatorów IBAN i kodów BIC oraz stosowania nowych formatów komunikatów, w szczególności XML. Zapytaj jednak swojego dostawcę usług płatniczych, czy może dostarczyć Ci rozwiązanie tymczasowe, w postaci konwersji formatu XML na inny- taki, który możesz odczytać bez konieczności inwestycji w zmiany systemowe. Zdecyduj, czy bardziej korzystne jest rozwiązanie tymczasowe, czy długoterminowa, przyszłościowa inwestycja.
- Upewnij się, że Twój dostawca usług płatniczych ma możliwość obsługi transakcji SEPA; jeżeli nie ma takiej możliwości, rozważ wybór dostawcy oraz kanału zgodnego z SEPA.

Gdzie można uzyskać więcej informacji na temat SEPA oraz PSD?

W celu uzyskania szerszych informacji nt. Programu SEPA oraz Dyrektywy PSD, zapraszamy na stronę internetową w języku polskim, poświęconą tematyce SEPA: www.sepapolska.pl.

Szczegółowe informacje uzyskają Państwo również w Sekretariacie SEPA Polska, funkcjonującym przy Związku Banków Polskich.

- Strona internetowa Narodowego Banku Polskiego: www.nbp.pl

- SEPA na stronach NBP: System Płatniczy > SEPA

- Informacje na stronach banków oferujących produkty SEPA.

Informacje na stronach zagranicznych:

- Strona Europejskiej Rady ds. Płatności: www.europeanpaymentscouncil.eu

- Strona EBC (repozytorium linków oraz informacji nt. SEPA): www.sepa.eu

- Strona Dyrekcji Generalnej ds. Rynku Wewnętrznego nt. SEPA:

- http://ec.europa.eu/internal_market/payments/sepa/index_en.htm